

Süleymanın Məsələləri 1

¹ İsrail padşahı Davud oğlu Süleymanın məsələləri:

Hikmət mənbəyi

²Hikmət və tərbiyəyə malik olmaq,

Müdrək sözləri dərk etmək üçün,

³Salehlik, ədalət, insaf barədə

İdrək tərbiyəsi almaq üçün,

⁴Cahillərə uzaqgörənlik,

Gənc oğlana bilik və dərrakə vermək üçün;

⁵Qoy hikmətli qulaq asıb müdrəkliyini artırsın,

Dərrakəli adam sağlam məsləhət alsın.

⁶Bu yolla insanlar məsəl və kinayələri,

Hikmətlilərin sözlərini və müəmmalarını anlasınlar.

⁷Rəbb qorxusu biliyin başlanğıcıdır,

Amma səfehlər hikmət və tərbiyəyə xor baxar.

Günahkarlardan uzaq durmaq

⁸Oğlum, ata tərbiyəsinə qulaq as,

Ananın öyrətdiklərini kənara atma.

⁹Onlar başını gözəl çələng kimi,

Boynunu boyunbağı kimi bəzər.

¹⁰Oğlum, qoyma səni günahkarlar azdırsın.

¹¹Desələr ki: «Gəl bizimlə pusqu qurub qan tökək,

Nahaq yerə günahsızları güdək,

¹²Gəl onları ölümlər diyarı kimi diri-diri udaq,

Tamam qəbirə düşənlərə bənzəsinlər.

¹³Onda çoxlu qiymətli sərvət taparıq,

Evlərimizi talan malı ilə doldurarıq.

¹⁴Bizə qoşul,

Qoy kisəməiz bir olsun»,

¹⁵Oğlum, onlara qoşulma,

Yollarına ayaq basma.

¹⁶Çünki onların ayaqları pisliliyə tərəf qaçar,

Qan tökməyə tələsər.

¹⁷Bir quşun gözü önündə

Tələ qurmaq faydasızdır.

¹⁸Çünki onların qurduğu pusqu öz qanlarını tökmək üçündür,

Güdməkləri öz canları üçündür.

¹⁹Tamahkarın yolu həmişə belədir,

Tamahı onun canını alar.

Hikmət çağırır

²⁰ Hikmət bayırda ucadan çağırır,

Meydanlarda onun səsi ucalır.

²¹O, səslə-küylü küçələrin başında çağırır,

Şəhər darvazalarında deyir:

²²«Ey cahillər, nə vaxtadək

Cəhaləti sevəcəksiniz?

Nə vaxtadək rişxəndçilər rişxənddən zövq alacaq,

Axmaqların bilikdən zəhləsi gedəcək?

²³Məzəmmətimdən düzəlsəydiniz,

Ruhumu üstünüzə tökərdim,

Sözlərimi sizə bildirərdim.

²⁴Sizi çağıranda məni rədd etdiniz,

Əlimi uzadanda əhəmiyyət vermədiniz.

²⁵Bütün nəsihətlərimi boş saydınız,

Məzəmmətlərimi qəbul etmədiniz.

²⁶Ona görə də sizin üzərinizə bəla gələndə güləcəyəm,

Dəhşət sizi bürüyəndə,

²⁷Tufan kimi dəhşət sizə hücum çəkəndə,

Sizə qasırğa kimi bəla gələndə,

Dara, əziyyətə düşəndə istehza edəcəyəm.

²⁸O vaxt məni çağıranlara cavab verməyəcəyəm,

Səylə axtarsalar da, məni tapa bilməyəcəklər.

²⁹Çünki onlar biliyə nifrət etdilər,

Rəbdən qorxmaq istəmədilər,

³⁰Nəsihətimi istəmədilər,

Hər məzəmmətimi rədd etdilər.

³¹Buna görə də öz yollarının bəhrəsini yeyəcəklər,

Öz nəsihətləri ilə doyacaqlar.

³²Cahili özbaşınalığı öldürəcək,

Axmağı laqeydliyi məhv edəcək.

³³Mənə qulaq asanlarsa əmin-amanlıqda yaşayacaq,

Rahatlıq tapacaq, pisləkdən qorxmayacaq».

Süleymanın Məsələləri 2

Hikmətin dəyəri

¹Oğlum, əgər sözlərimi qəbul etsən,

Əmrlərimi qorusan,

²Qulağını hikmətə tərəf çevirsən,

Ürəyini dərrakəyə tərəf meyl etdirsən,

³Sən, həqiqətən, idrakı çağırısan,

Səs ucaldıb dərrakəni səsləsən,

⁴Bunları gümüş kimi axtarsan,

Gizli xəzinə kimi arasan,

⁵Onda Rəbb qorxusunu anlayarsan,

Allahı tanıyarsan.

⁶Çünki Rəbb hikmət verir,

Onun ağzından bilik və dərrakə çıxır.

⁷O, əməlisalehlərin sağlam şüurunu qoruyur,

Kamalla gəzənlərə sipər olur.

⁸O, ədalətin yollarını qoruyur,

Möminlərin yollarını hifz edir.

⁹Onda salehlik və ədaləti dərk edərsən,

İnsafı, bütün yaxşı yolları tanıyarsan.

¹⁰Hikmət qəlbinə dolar,

Bilikdən könlün xoş olar.

¹¹İdrak səni hifz edər,

Dərrakə səni qoruyar.

¹²Hikmət səni pislərin yolundan,

Sözü məkrli adamlardan qurtarar.

¹³Onlar düz yolları atıblar,

Qaranlıq yollarda dolanırlar.

¹⁴Şər iş görəndə şad olurlar,

Şərin məkrindən xoşhallanırlar.

¹⁵Bu adamların yolları əyridir,

Onlar dolaşiq yollarla gedir.

¹⁶Hikmət səni yad arvaddan,

Şirin dilli əxlaqsız qadından qurtarar.

¹⁷Bu qadın gənc vaxtı getdiyi ərini atıb,

Allahının əhdini unudub.

¹⁸Onun evi ölümə,

Yolları qəbiristanlığa aparar.

¹⁹Yanına gələn kimsə geri qayıtmaz,

Bir daha həyat yollarına çatmaz.

²⁰Beləliklə, yaxşılardan yolu ilə gedərsən,

Salehlərin yollarına bağlı qalarsan.

²¹Çünki əməlisalehlər yer üzündə sakin olacaq,

Kamillər burada qalacaq.

²²Pis adamlar bu torpaqdan atılacaq,

Xainlərin kökü buradan qoparılacaq.

Süleymanın Məsələləri 3

Rəbbə güvən

¹Oğlum, təlimimi unutma,

Qoy qəlbin əmrlərimə bağlansın.

²Onlar ömrünü uzadar,

Həyatına illər, firavanlıq artırar.

³Qoy səni xeyirxahlıq və sədaqət tərk etməsin,

Onları boynuna bağla, ürəyinin lövhəsinə yaz.

⁴Onda Allahın və insanların gözündə Lütף tapıb şərəfə çatarsan.

⁵Bütün qəlbinlə Rəbbə güvən,

Öz idrakına etibar etmə.

⁶Bütün yollarında Onu tanı,

O sənin yollarını düzəldər.

⁷Öz gözündə özünü hikmətli sanma, Rəbdən qorx, şərdən çəkin.

⁸Bu, bədəninə şəfa verər,

Sümüklərinə ilik olar.

⁹Rəbbi var-dövlətinlə,

Məhsulunun nübarı ilə şərəfləndir.

¹⁰Onda anbarların nemətlə dolar,

Şərab çənlərin təzə şərabla daşar.

¹¹Oğlum, Rəbbin verdiyi tərbiyəyə xor baxma, Onun məzəmmətinə nifrət etmə.

¹²Ata sevdiyi oğlunu necə məzəmmət edərsə, Rəbb də sevdiyini elə məzəmmət edər.

Hikmətin mədhi

¹³Hikmətə çatan,

Dərrakə tapan insan nə bəxtiyardır!

¹⁴Bunları qazanmaq gümüş qazanmaqdan yaxşıdır,

Bu qazanc saf qızıldan dəyərlidir.

¹⁵Hikmət yaqutlardan qiymətlidir,

Xoşladığın bütün şeylər ona tay deyil.

¹⁶Onun sağ əlində uzun ömür,

Sol əlində sərvət və şərəf var.

¹⁷Onun yolları bəyənilir,

Bütün yolları əmin-amandır.

¹⁸Ona bağlananlar üçün o, həyat ağacıdır,

Ondan möhkəm yapışanlar nə bəxtiyardır!

¹⁹Rəbb dünyanın təməlini hikmətlə qurub,

Dərrakə vasitəsilə göyləri bərqərar edib.

²⁰Biliyi ilə dərinliklər yarılib,

Göylərdən şəh çilənir.

Qonşularla davranış

²¹Oğlum, sağlam şüura, dərrakəyə bağlan,

Bunlardan gözünü çəkmə.

²²Onlar sənin həyatın olar,

Gözəl naxış kimi boynuna bağlanar.

²³O zaman rahat gəzərsən,

Ayaqların büdrəməz.

²⁴Qorxusuz, rahat yatarsan,

Şirin yuxu taparsan.

²⁵Qəfil fəlakətdən,

Pislərə gələn bəladan qorxma.

²⁶Çünkü güvəndiyin Rəbdir,

O qoymaz ki, sən tələyə düşəsən.

²⁷Əlindən yaxşılıq gəlibsə,

Buna layiq insanlardan əsirgəmə.

²⁸İmkanın varsa, qonşuna demə:

«Sonra gələrsən, sabah verərəm».

²⁹Yanında sakit yaşayan qonşun üçün

Şər qurma.

³⁰Sənə pislik etməyənlə

Nahaq yerə çəkişmə.

³¹Zorakıya qibtə etmə,

O gedən yolların heç birini seçmə.

³²Çünkü azğınlar Rəbdə ikrah yaradar,

Rəbb əməlisalehlərlə dost olar.

³³Rəbb pislərin ocağına lənət edər,

Salehlərin yurduna xeyir-dua verər.

³⁴Rəbb rixşəndçilərə istehza edər, İtaətkarlara isə lütf göstərər.

³⁵Hikmətlilər şərəfi irs alacaq,

Axmağın nəsibi şərəfsizlik olacaq.

Süleymanın Məsələləri 4

Hikmətin üstünlüyü

¹Ey oğullar, atanızın verdiyi tərbiyə qulağınızda qalsın,

İdrakı dərk etmək üçün diqqətli olun.

²Çünki sizə yaxşı dərslər verirəm,

Təlimimi atmayın.

³Mən ata ocağında uşaq olanda,

Anamın yeganə balası olanda

⁴Atam mənə təlim verərək dedi:

«Qoy qəlbin sözümlə möhkəm bağlansın,

Əmrlərimə əməl et ki, ömrün uzun olsun.

⁵Hikmət qazan, idrak qazan,

Sözlərimi unutma, sözümdən çıxma.

⁶Hikmətdən ayrılmasan, o səni qoruyar,

Əgər onu sevsən, səni saxlayar.

⁷Hikmət hər şeydən üstündür, gərək onu qazanasan,

İdraka sahib olmaq üçün var-yoxunu verəsən.

⁸Onu üstün tutsan, səni ucaldar,

Əgər ona bağlansan, səni şərəfə çatdırar.

⁹O sənin başının gözəl çələngi olar,

Başına şərəf tacı qoyar».

¹⁰Oğlum, məni dinlə,

Sözlərimi qəbul etsən, ömrünü uzadarsan.

¹¹Sənə hikmət yolunun təlimini verirəm,

Düz yolda gəzdirirəm.

¹²Gedəndə addımların büdrəməz,

Qaçanda ayaqların sürüşməz.

¹³Aldığın tərbiyəyə bağlan, ayrılma,

Onu saxla, o sənin həyatındır.

¹⁴Pislərin yoluna ayaq basma,

Şər insanın yolu ilə getmə.

¹⁵Çəkil, bu yolun yaxınından belə, keçmə,

Uzaq dur, başqa bir səmtdən yolu keç.

¹⁶Çünki şər adamlar pislik etməsələr,

Yata bilməzlər.

Kimisə yıxmasalar, yuxuları qaçar.

¹⁷Şərin çörəyini yeyərlər,

Zorakılığın şərəbini içərlər.

¹⁸Salehlərin yolu isə dan yeri tək şəfəq saçar,

Nurunu artıraraq gündüzə qovuşar.

¹⁹Pislərin sə yolu zülmətdir,

Onlar nəyə görə büdrədiklərini bilməzlər.

²⁰Oğlum, sözlərimə fikir ver,

Dediklərimə qulaq as.

²¹Onları gözlərinin önündən ayırma,

Onları ürəyində qoru.

²²Çünki onları tapanlar

Həyat və cansağlığı tapar.

²³Hər şeydən əvvəl öz ürəyini qoru,

Çünki həyat çeşməsi odur.

²⁴Əyri danışığı ağızından götür,

Azğın dodaqları özündən uzaqlaşdır.

²⁵Gözlərin irəliyə baxsın,

Düppədüz qarşına nəzər sal.

²⁶Getdiyın yolu düzəlt, Yollarını sahmana sal.

²⁷Nə sağa, nə də sola dön,

Ayağını pislikdən çək.

Süleymanın Məsələləri 5

Əxlaqsızlıqdan uzaqlaş

¹Oğlum, mənim hikmətimə diqqət yetir,

Qulağını müdrik sözlərimə tərəf çevir.

²Onda dərrakəyə bağlanarsan,

Dilin biliyi kənara atmaz.

³Əxlaqsız qadının dodağından sanki bal axır,

Dili şirin, yağdan yumşaqdır.

⁴Amma aqibəti yovşan kimi acıdır,

İkiəğızlı qılınc kimi kəskindir.

⁵Onun ayaqları ölümə aparır,

Onun addımları ölümlər diyarına çatır.

⁶Həyat yoluna fikir vermir,

Yolları dolaşıqdır, özü də bilmir.

⁷İndi, ey övladlar, mənə qulaq asın,

Dilimdən çıxan sözlərdən yayınmayın.

⁸Belə qadından uzaq ol,

Evinin qapısına yaxın getmə.

⁹Yoxsa şərəfini yadlara verərsən,

Ömrünü zalımlara sərf edərsən.

¹⁰Sənin var-yoxunu yadlar yeyər,

Qazancın özgənin evinə gedər.

¹¹Ömrünün sonu çatanda,

Canında taqət qalmayanda

Ah-nalə çəkərək belə deyərsən:

¹²«Mən də tərbiyəyə nifrət etdim,

Ürəyimdə məzəmmətlərə güldüm!

¹³Müəlliminin sözünə baxmadım,

Tərbiyəçilərimə qulaq asmadım.

¹⁴Camaatın və icmanın arasında

Az qala hər cür bəlaya düşəcəkdim».

Arvadına vəfalı ol

¹⁵Öz su anbarından,

Öz quyunun içməli suyundan iç.

¹⁶Niyə sənın qaynaqların küçələrə,

Su arxların meydanlara axıb getsin?

¹⁷Onlar yalnız səninki olsun,

Yadlara paylama.

¹⁸Qoy çeşmən bərəkətli olsun,

Gənc ikən evləndiyin arvadınla xoşbəxt yaşa!

¹⁹Sevimli maralın, gözəl ceyranın

Həmişə səni öz döşləri ilə doydursun,

Onun eşqi ilə məst ol.

²⁰Oğlum, niyə əxlaqsız qadınla məst olmalısın,

Yad arvadı qoynuna almalısın?

²¹İnsanların yolları Rəbbin gözü qarşısındadır,

Onların hər addımlarını yoxlayır.

²²Şər insan öz təqsirlərinə görə tutular,

Günahının kəməndinə dolanar.

²³Tərbiyəsizliyi üzündən həlak olar,

Hədsiz səfehliyi üzündən azar.

Süleymanın Məsələləri 6

Tələrdən ehtiyatlı ol

¹Oğlum, qonşuna zamin durub,

Yadlarla əlbir olub,

²Ağzından çıxan sözlərlə tələyə düşmüşənsə,

Ağzından çıxan sözlərlə ələ keçmişənsə,

³Demək bu qonşunun əlinə düşmüşən.

Oğlum, çalış, özünü qurtar:

Get onun ayağına düş, yalvar-yaxar.

⁴Qoy gözüne yuxu getməsin,

Kirpiklərin ağırlaşmasın.

⁵Özünü ovçunun əlindən ceyran kimi,

Quşbazın əlindən quş kimi qurtar.

⁶Ey tənbel, qarışqalara diqqət yetir,

Onların həyatından ibrət götür.

⁷Onların nə başçıları var,

Nə nəzarətçiləri, nə də hökmdarları.

⁸Yayda azuqələrini yığar,

Biçin vaxtı özlərinə yem toplayırlar.

⁹Ey tənbel, nə qədər yatacaqsan?

Nə vaxt yuxudan oyanacaqsan?

¹⁰Bir az da uzanıb yuxuya dalsan, Əl-qolunu uzadaraq yatsan,

¹¹Yoxsulluq soyğunçu kimi üstünə gələr,

Ehtiyac quldur kimi sənə hücum çəkər.

¹²Yaramaz adam – şər insan

Əyri danışaraq dolanar,

¹³Göz vurur, ayaqları ilə işarə edər,

Barmaqları ilə göstərər.

¹⁴Qəlbinin məkrli niyyəti var,

Həmişə şər qurar, nifaq salar.

¹⁵Ona görə başına qəfildən bəla gələr,

Birdən yıxılıb çarəsiz qalar.

¹⁶Rəbbin zəhləsi altı şeydən gedir,

Yeddi şey var, ondan ikrah edir:

¹⁷Təkəbbürlə baxan gözlər;

Yalan danışan dil;

Nahaq qan tökən əllər;

¹⁸Məqsədi şər olan ürək;

Şərə çatmaq üçün qaçan ayaqlar;

¹⁹Nəfəsini yalanla çıxaran yalançı şahid;

Qardaşlar arasında nifaq salan şəxs.

Zinaya qarşı xəbərdarlıq

²⁰Oğlum, atanın əmrini yerinə yetir,

Ananın öyrətdiklərini atma.

²¹Onları qəlbinin başına yapışdır,

Həmişə onları boynuna bağla.

²²Gəzəndə onlar sənə yol göstərər,

Yatanda səni hifz edər,

Oyananda sənə məsləhət verər.

²³Bu əmr çıraqdır, bu təlim nurdur,

Tərbiyə üçün edilən məzəmmət həyat yoludur.

²⁴Bunlar səni pozğun qadından,

Şirindilli yad arvaddan qoruyar.

²⁵Onun gözəlliyinə aşıq olma,

Onun kirpiklərinin əsiri olma.

²⁶Fahişənin üzündən insan bir tikə çörəyə möhtac qalar,

Kiminsə zinakar arvadı insanın qiymətli canını ovlar.

²⁷Bir kişi qoynuna od alanda

Əyin-başı yanmazmı?

²⁸Köz üzərində gəzənin

Ayaqları bişməzmi?

²⁹Qonşusunun arvadının yanına girənin də halı belədir,

O qadına toxunan cəzasını çəkər.

³⁰Qarnını doydurmaq üçün ac oğru oğurlarsa,

Kimsə onu qınamaz.

³¹Amma onu tutsalar, yeddi qat ödəməlidir,

Evinin var-yoxunu verməlidir.

³²Qadınla zina edən qanmazdır,

Özünü məhv etmək istəyən belə edər.

³³Bu kişinin nəsibi kötək, şərəfsizlikdir,

Biabırçılığı üzərindən silinməz.

³⁴Çünkü ərini qeyrət coşdurar,

Ondan amansızcasına qisas alar.

³⁵Heç nə ilə ərinin qarşısını almaq olmaz,

Nə verilsə belə, o razılaşmaz.

Süleymanın Məsələləri 7

Əxlaqsız qadının hiyləsi

¹Oğlum, sözlərimə bağlı qal,

Əmrlərimi özündə saxla.

²Əmrlərimə bağlı qalsan, yaşayacaqsan,

Təlimimi göz bəbəyin kimi qoru.

³Onları üzük kimi barmağına keçir,

Ürəyinin lövhəsinə köçür.

⁴Hikmətə de: «Bacımsan»,

İdraka söylə: «Yaxın dostumsan».

⁵Onlar səni əxlaqsız qadından,

Şirindilli yad arvaddan qoruyar.

⁶Evimin pəncərəsinin şəbəkəsindən

Mən bayıra baxırdım.

⁷Bir dəstə cahil gənc arasında

Qanmaz bir cavanı gördüm.

⁸Bu qadının evinin tininə yaxın küçədən keçirdi,

Onun evi olan yolla gedirdi.

⁹Alaqranlıqda, gün batanda,

Gecə düşəndə, hava qaralanda.

¹⁰Fahişə libaslı, qəlbi fitnə dolu bu qadın

Dərhal onu qarşıladi.

¹¹O hay-küyçüdür, o bihəyadır,

Öz evində oturmamandır.

¹²Gah küçəyə, gah meydanlara çıxar,

Hər tin başı bir pusqu qurar.

¹³O, oğlanı tutub öpdü,

Həyasızcasına belə dedi:

¹⁴«Ünsiyyət qurbanı kəsməyə borclu idim,

Əhdimə bu gün əməl etmişəm.

¹⁵Ona görə səni görmək üçün qarşına çıxdım,

Səni çox axtardım, axır ki tapdım.

¹⁶Yatağıma Misir kətanından toxunan

Əlvan üz çəkmişəm.

¹⁷Yorğan-döşəyimə

Mirra, əzvay, darçın səpmişəm.

¹⁸Gəl sübhə qədər doyunca sevişək,

Eşqdən məst olaq.

¹⁹Ərim evdə yoxdur,

Uzaq bir səfərə gedib.

²⁰Pul kisəsini götürüb,

Evə ay bədirlənəndə qayıdacaq».

²¹Fəndlər işlədib onu tovladı,

Şirin dilə tutub yoldan çıxartdı.

²²Kəsilməyə aparılan bir öküz kimi,

Kəməndə salınan bir maral kimi

Bu oğlan o qadının ardınca düşdü.

²³Axırda ciyərinə bir ox saplanacaq.

Uçub tez tora düşən quş kimi

Bu oğlan da canının alınacağını bilmirdi.

²⁴İndi, ey övladlar, mənə qulaq asın,

Dilimdən çıxan sözlərə laqeyd olmayın.

²⁵Qoyma qəlbin o qadının yollarına meyl etsin,

Onun yoluna dönmə.

²⁶Çünkü o qadın nə qədər insanı qurban edib,

Nə qədər adamı öldürüb.

²⁷Onun evinin yolu ölülər diyarına aparır,

Ölüm mənzilinə gedib çatır.

Süleymanın Məsələləri 8

Hikmətin nitqi

¹Məgər hikmət çağırırmı, Məgər dərrakə səsləmirmi

²Uca yerlərdə, yol kənarında,

Yollar ayrıcında dayanıb?

³Darvazaların yanında, şəhərin qarşısında,

Qapıların kandarında çağırır:

⁴«Ey insanlar, mən sizi səsləyirəm,

Ey bəşər övladları, sizə xitab edirəm.

⁵Ey cahillər, uzaqgörən olun,

Ey axmaqlar, ağıllanın.

⁶Dinləyin, əla şeylərdən danışırım,

Dilimdən düz sözlər çıxır.

⁷Ağzım həqiqət söyləyir,

Dilim şərdən iyrənir.

⁸Ağzımdan yalnız salehlik sözləri çıxır,

Sözlərimdə nə əyrilik, nə də ki yalan var.

⁹Anlayanlar üçün hər şey aydındır,

Bilik qazananlar üçün bu bir həqiqətdir.

¹⁰Gümüşü yox, tərbiyəmi qəbul edin,

Saf qızıldan çox biliyi seçin.

¹¹Çünki hikmət yaqutdan qiymətlidir,

İnsanın könlü istəyən şeylər ona tay deyil.

¹²Mən hikmətəm, uzaqgörənlik məndə məskən salıb,

Biliyi, dərrakəni tapmışam.

¹³Rəbb qorxusu pisliyə nifrət etməkdir,

Lovğalığa, təkəbbürə, pis yola,

Hiyləli dilə nifrət edərəm.

¹⁴Nəsihət, sağlam şüur mənimdir,

İdrak mənim, qüvvəm var.

¹⁵Mənim vasitəmlə şahlar hökmranlıq edir,

Hökmdarlar ədalətli fərman verir.

¹⁶Ədalətli hakim olan bütün başçılar və əsilzadələr

Mənim vasitəmlə hökm verir.

¹⁷Məni sevənləri sevirəm,

Məni səylə axtaran tapır.

¹⁸Sərvət və şərəf,

Dağılmaz var-dövlət və salehlik yanımdadır.

¹⁹Barım qızıldan, saf qızıldan dəyərlidir,

Bəhərim gümüşdən qiymətlidir.

²⁰Mən salehlik yolunda,

Ədalət yollarının ortasında gəzərəm.

²¹Məni sevənləri sərvətə çatdıraram,

Xəzinələrini dolduraram.

²²Rəbb Öz yolunun başlanğıcında, Hər işindən əvvəl mənə malik oldu.

²³Yaradılışın əzəmindən,

Dünya yaranmazdan əvvəl mən var idim.

²⁴Dərin sular olmazdan əvvəl,

Bol sulu çeşmələr olmazdan əvvəl doğulmuşam.

²⁵Dağlar yaradılmazdan əvvəl,

Təpələr mövcud olmazdan əvvəl təvəllüd tapmışam.

²⁶Rəbb dünyanı, çölü-düzü, torpaqları yaradanda,

²⁷Göyləri yaradanda,

Dərinliyin üzü üstündə bir dairə çəkəndə,

²⁸Buludları yuxarıda yerləşdirəndə,

Dərinlikdə bulaqları bağlayanda,

²⁹Sular əmrindən çıxmasın deyə dənizə sədd çəkəndə,

Yerin bünövrələrini təyin edəndə

³⁰Rəbbin yanında memar idim.

Hər gün fərəhlənirdim,

Hüzurunda həmişə sevinirdim.

³¹Yaratdığı aləmə görə sevinirdim,

Bəşər övladlarına görə fərəhlənirdim.

³²İndi, ey övladlar, mənə qulaq asın:

Yoluma bağlı qalan nə bəxtiyardır!

³³Verdiyim tərbiyəyə qulaq asın,

Hikmət alın, onu bir tərəfə atmayın.

³⁴Mənə qulaq asan,

Hər gün darvazalarım qarşısında duran,

Qapılarımda dayanıb gözləyən nə bəxtiyardır!

³⁵Çünki məni tapan həyat tapar,

Rəbbi razı salar.

³⁶Məni əldən verən canına qəsd edər,

Mənə nifrət edənlərin hamısı ölümü sevər».

Süleymanın Məsələləri 9

Hikmət yolu

¹Hikmət evini qurub,

Yeddi dirəyini yonub,

²Heyvanlarını kəsib,

Şərabını hazırlayıb,

Süfrəsini də düzəldib.

³Göndərdiyi kənzilər

Şəhərin uca yerlərindən car çəkərlər:

⁴«Gəlin bura, ey cahillər!»

Qanmazlara belə deyərlər:

⁵«Gəlin, çörəyimdən yeyin,

Hazırladığım şərabdan için.

⁶Cəhaləti atın, ömür sürün,

İdrak yolu ilə düz gedin».

⁷Rişəndçini tənqid edən özünü rüsvayçılığa salar,

Şər adamı danlayan axırda ləkələnər.

⁸Rişəndçini danlama, yoxsa sənə nifrət edər,

Müdrək insanı danlasan, səni sevər.

⁹Hikmətliyə öyüd versən, hikmətini artıracaq,

Salehə bilik öyrətsən, müdrəkliyini çoxaldacaq.

¹⁰Rəbb qorxusu hikmətin başlanğıcıdır, Müqəddəsi tanımaq idraklı olmaqdır.

¹¹Hikmətin vasitəsilə ömrün-günün çoxalar,

Həyatına illər əlavə olar.

¹²Əgər hikmət qazansan, özünə xeyir verərsən,

Əgər rişxənd etsən, zərərini özün çəkərsən.

Axmaqlıq yolu

¹³Axmaq qadın hay-küy salır,

Cahildir, heç nə qanmır.

¹⁴O, evinin qapısı önündə oturub,

Şəhərin uca yerlərində kətil üstə əyləşib,

¹⁵Yoldan ötənləri,

Düz yolda olanları çağırır:

¹⁶«Bura gəlin, ey cahillər!»

Qanmazlara belə deyir:

¹⁷«Oğurluq su şirin olar,

Gizli yeyilən çörəyin başqa ləzzəti var».

¹⁸Lakin yanına gələnlər bilməzlər ki,

Orada ölüm var,

Bu qadının çağırdıqları ölümlər diyarının dərinliyindədir.

Süleymanın Məsələləri 10

Məsəllər

¹Süleymanın məsələləri: Hikmətli oğul atasını sevindirər,

Axmaq oğul anasına dərd gətirər.

²Şər yolla yığılan xəzinədən fayda götürmək olmaz,

Amma salehlik insanı ölümdən qurtarar.

³Rəbb saleh insanı ac qoymaz,

O, acgöz pisləri doyurmaz.

⁴Tənbəlin əlləri onu yoxsullaşdırar,

Çalışqanın əli sərvət qazanar.

⁵Ağıllı oğul yayda məhsul yığar,

Biçin vaxtı yatan oğul rüsvay olar.

⁶Saleh insanın başından bərəkət yağar,

Şər adamın dili zorakılığı gizli saxlar.

⁷Salehlərin həyatına baxmaq xeyir-dua gətirər,

Şər adamın adı batar.

⁸Qəlbən hikmətli olan əmrləri qəbul edər,

Səfeh boşboğazlığı üzündən itib-batar.

⁹Kamalla gəzib-dolaşan dinc yaşar,

Yolu əyri olanlar üzə çıxar.

¹⁰Göz vuran başına bəla açar,

Səfeh boşboğazlığı üzündən itib-batar.

¹¹Salehin ağzı həyat qaynağı olar,

Amma şər adamın dili zorakılığı gizli saxlar.

¹²Nifrət nifaq yaradar, Lakin məhəbbət bütün günahları örtər.

¹³Dərrakəlinin dilindən hikmət tökülər,

Qanmaz kürəyindən kötəklənər.

¹⁴Hikmətli adamlar bilik toplar,

Səfehin boşboğazlığı onu bəlaya yaxınlaşdırar.

¹⁵Zənginin var-dövləti ona qalalı şəhərdir,

Kasıbı yoxsulluq bəlaya salar.

¹⁶Salehin mükafatı həyatdır,

Şər adamınsa qazancı günahdır.

¹⁷Tərbiyəyə bağlanan həyat yolunda olar,

Məzəmməti rədd edən yolunu azar.

¹⁸Nifrətini gizlədən yalan danışar,

Axmaq hər yana böhtanlar yayar.

¹⁹Çox sözlərlə günahı azaltmaq olmaz,

Dilini saxlayan ağıllıdır.

²⁰Saleh insanın dili saf gümüşə oxşar,

Şər adamın qəlbinin dəyəri az olar.

²¹Saleh öz dili ilə çox adamı doydurar,

Səfeh qanmazlığı üzündən həlak olar.

²²Rəbbin xeyir-duası insana sərvət gətirər,

Daha ona qüssə verməz.

²³Axmaq üçün şər iş görmək bir əyləncədir,

Dərrakəlininsə hikməti var.

²⁴Şər adam nədən qorxursa, başına gələr,

Saleh isə muradına çatır.

²⁵Qopan tufan şəri süpürüb aparar,

Salehin təməli əbədi qalar.

²⁶Dişlərə sirkə, gözlərə tüstü necə təsir edirsə,

Tənbələ iş buyuran bunu elə hiss edər.

²⁷Rəbb qorxusu ömür uzadar,

Şər insanların ömründən illər azalar.

²⁸Salehləri sevinc gözlər,

Şər insanların ümidi boşa çıxar.

²⁹Kamilin pənahı Rəbbin yoludur.

Şər iş görənin başı bəla ilə doludur.

³⁰Saleh heç vaxt sarsılmaz,

Şər insanlar yer üzündə qalmaz.

³¹Salehin ağzı hikmətlə çiçəklənər,

Hiyləli dillər kəsilər.

³²Saleh insanın dili razı salmağı bacarar,

Şər insanın ağzından hiyləli sözlər çıxar.

Süleymanın Məsələləri 11

¹Aldadıcı tərəzi Rəbdə ikrah yaradar,

Rəbb düz çəki daşından razı qalar.

²Lovğalıq gələndə şərəfsizlik gətirər,

Hikmət itaətkarın yanına gələr.

³Əməlisalehi kamillik yolu aparar,

Xəyanətkar əyriliyindən məhv olar.

⁴Heç kimi var-dövləti qəzəb günündən xilas etməz,

Amma salehlik insanı ölümdən qurtarar.

⁵Kamil insanın yolunu salehliyi düz edər,

Şər adamı pisliyi yıxar.

⁶Əməlisalehi salehliyi qurtarar,

Xaini acgözlüyü tələyə salar.

⁷Şər insan ölər, ümidi də boşa çıxar,

Pislərin arzusu itib-batar.

⁸Saleh dardan qurtular,

Onun yerinə pis insan dara düşər.

⁹Allahsızın dili qonşusunu məhv edər,

Bilik salehi xilas edər.

¹⁰Salehlər xeyrə çatanda bütün şəhər şad olar,

Şər adamlar öləndə sevinc harayı qalxar.

¹¹Əməlisalehlərin alqışı şəhəri şərəfə çatdırar,

Lakin şərin qarğıışı oranı viran qoyar.

¹²Qanmaz qonşusuna xor baxar,

Dərrakəli insan dinc dayanar.

¹³Sözgəzdirən sirləri açıb yayar,

Etibarlı adam sözü gizli saxlar.

¹⁴Düz məsləhət verilməyən yerdə xalq yığılar,

Doğru nəsihət verən çoxdursa, xalq qurtuluşa çatar.

¹⁵Özgəyə zamin duran özünü bəlaya salar,

Belə zaminlikdən zəhləsi gedən dinc yaşar.

¹⁶Mehriban qadın şərəfdən,

Zalım insan isə sərvətdən yapışar.

¹⁷İnsanın sadıqlıyı ona xeyir gətirər,

Qəddar adam özünə əzab verər.

¹⁸Şər adam saxta mükafat qazanar,

Salehlik toxumu əkən, həqiqətən, onun əvəzini alar.

¹⁹Sıdq ürəkdən saleh olan həyata qovuşar,

Şərin ardınca düşən ölümə çatar.

²⁰Əyri ürəkli olmaq Rəbdə ikrah yaradar,

O, yolu kamil olanlardan razı qalar.

²¹Doğrudan da, pis cəzasız qalmaz,

Salehlərin nəsli xilas olar.

²²Bir gözəl qadının xoş rəftarı olmazsa,

Burnuna qızıl halqa taxılmış donuza bənzər.

²³Salehlər yalnız yaxşılıq arzular,

Şər adama qəzəb nəsib olar.

²⁴Əliaçıq adamın bərəkəti artar,

Başqasının qazancını yeyən ehtiyaca düşər.

²⁵Comərd bolluğa yetişər,

Su verənə su verilər.

²⁶Taxılı anbarda gizlədənə camaat lənət oxuyar,

Onu satanın başına bərəkət yağar.

²⁷Səylə yaxşılığın ardınca gedən lütf axtarar,

Şər ardınca düşən isə başını bəlaya salar.

²⁸Sərvətinə güvənənlər yığılar,

Salehlər isə yaşıl yarpaq kimi təzələnər.

²⁹Külfətini əzaba salanın nəsibi yel tək sovrular,

Qəlbində hikmət olana səfeh qul olar.

³⁰Salehin barı həyat ağacıdır,

Hikmətli insan canları qurtarar.

³¹Əgər bu dünyada salehlərə belə, cəza verilsə, Pislərə, günahkarlara gör nə qədər cəza verilər!

Süleymanın Məsələləri 12

¹Tərbiyəni sevən biliyi sevər,

Məzəmmətə nifrət edən şüursuzdur.

²Rəbb yaxşı adamdan razı qalar,

Pisniyyət adamı isə məhkum edər.

³İnsan şərlə möhkəm olmaz,

Salehinsə kökü sarsılmaz.

⁴Xeyirxah arvad ərinin tacıdır,

Adbatıran qadın çürümüş sümüyə oxşar.

⁵Salehlərin məqsədi ədalətdir,

Şər insanların məsləhəti hiyləgərlikdir.

⁶Şər adamların sözləri ölüm üçün pusqu qurar,

Əməlisalehlər dili ilə xilas olar.

⁷Pislər yıxılıb məhv olar,

Salehin evi dağılmaz.

⁸İnsan ağıllı sözlərinə görə təriflənər,

Qəlbində hiylə olanlara xor baxılar.

⁹Şöhrətsiz, lakin qul sahibi olan insan
Lovğalanan, lakin çörəyə möhtac adamdan yaxşıdır.

¹⁰Saleh insan hətta heyvanlarının ehtiyacını duyar,
Şər insanın mərhəmətində də zalımlıq var.

¹¹Torpağını əkib-becərən doyunca çörək yeyər,
Qanmaz boş şeylərin ardınca gedər.

¹²Şər adam pislərin şikarına qibtə edər,
Salehin kökü pöhrələnər.

¹³Pis adamı itaətsiz dili tələyə salar,
Saleh dara düşsə də, oradan salamat qurtarar.

¹⁴İnsanın dilindən yaxşı söz çıxarsa, bol xeyir tapar,
Əlinin zəhmətinin əvəzini alar.

¹⁵Səfehın yolu öz gözündə düz görünər,
Hikmətli adam nəsihəti dinlər.

¹⁶Səfeh dərhal qəzəbini üzə verər,
Uzaqgörən şərəfsizliyin üstünü örtər.

¹⁷Doğru şahid həqiqəti danışar,
Yalançı şahid hiylə qurar.

¹⁸Düşünmədən danışanın dili qılınc kimi yaralar,
Hikmətlinin dili isə insanları sağaldar.

¹⁹Düz söz əbədi yaşar,
Yalanın ömrü az olar.

²⁰Şər quranın qəlbində hiylə olar,

Nəsihət verib sülhə çağıran sevinc tapar.

²¹Saleh heç vaxt bəlaya düşməz,

Pislərin başı bəla ilə dolu olar.

²²Rəbb yalançı dilə ikrah edər,

Həqiqəti yerinə yetirənlərdən isə razı qalar.

²³Uzaqgörən bildiyini özü üçün saxlar,

Axmaq qəlbinin səfehliyini hamıya yayar.

²⁴Çalışqanın əli özünü ağa edər,

Tənbəllik insanı qula çevirər.

²⁵Qəlbi narahat olanın qəddi əyilər,

Xoş söz könlü şad edər.

²⁶Saleh insan qonşusuna da yol göstərər,

Lakin şər insanın yolu dolaşıqdır.

²⁷Tənbəlin əlinə ov düşsə də, onu bişirməz,

Çalışqan qiymətli sərvətə çatar.

²⁸Salehliyin yollarında həyat var,

Kim bu yolla getsə, orada ölüm tapmaz.

Süleymanın Məsələləri 13

¹Hikmətli oğul ata tərbiyəsində qulaq asar,

Rişxəndçi iradı qulaq ardına vurur.

²İnsanın dilində yaxşı söz olsa, onun xeyrini yeyər,

Xain zorakılıq istər.

³Dilini saxlayan canını qoruyar,

Boşboğaz başını bəlaya salar.

⁴Tənbəl arzuladığına çatmaz,

Çalışqan bolluğa qovuşar.

⁵Saleh adam yalana nifrət edər,

Şər insanın sözləri xəcalət və rüsvayçılıq gətirər.

⁶Kamillik yolunda olanı salehlik qoruyar,

Günahkarı şər yıxar.

⁷Adam var ki, heç nəyi yoxdur, özünü varlı göstərir,

Adam var ki, malı çoxdur, özünü yoxsul göstərir.

⁸Sərvət insanın canını təhlükədən qurtarar,

Yoxsul isə hədə-qorxu eşitməz.

⁹Saleh insanların işığı könlü sevindirər,

Şər insanların çırağı sönər.

¹⁰Təkəbbürdən ancaq münaqişə yaranar,

Yaxşı nəsihətə qulaq asanın hikməti var.

¹¹Kələklə gələn sərvət azalar,

Zəhmətlə qazanılan sərvət isə artar.

¹²Gecikən ümid ürəyi xəstələndirir,

Arzuya çatmaq həyat ağacıdır.

¹³Öyüdə xor baxan öz canını həlak edər,

Ömrə ehtiram edənlərə mükafat verilər.

¹⁴Hikmətli adamın təlimi həyat qaynağıdır,

İnsanı ölüm tələsinə düşməkdən geri qaytarır.

¹⁵Dərin ağılı olan lütf qazanır,

Xainin yolu dolaşıqdır.

¹⁶Uzaqgörən hər gördüyü işi bilir,

Axmaq öz səfehliyini hamıya göstərir.

¹⁷Pis qasid bəlaya düşər,

Etibarlı elçi şəfa verər.

¹⁸Tərbiyəni rədd edən yoxsullaşıb şərəfdən düşər,

Məzəmməti qəbul edən şərəfə yetişər.

¹⁹Arzuya çatmaq qəlbə, cana şirin gələr,

Axmaq pisləkdən dönməyə ikrah edər.

²⁰Hikmətli ilə oturub-duran hikmət qazanar,

Axmaqlarla ayaqlaşan bədbəxt olar.

²¹Günahkarı şər qovar,

Salehin yaxşı bir əvəzi var.

²²Yaxşı insan nəvələrinə də irs qoyar,

Günahkarın yığdığı sərvət salehə qalar.

²³Yoxsulların əkini bol bəhrə versə də,

Ədalət olmayan yerdə bada gedər.

²⁴Oğlundan kötəyi əsirgəyən sanki ona nifrət edər,

Oğlunu sevən ona düzgün tərbiyə verər.

²⁵Saleh yeyib doyar,

Şər adamsa ac qalar.

Süleymanın Məsələləri 14

¹Hikmətli qadın evini qurar,

Səfeh qadın onu öz əli ilə uçurar.

²Düz yol tutan Rəbdən qorxar,

Yolunu azan Ona xor baxar.

³Səfeh lovğa sözlərinə görə kötək qazanar,

Hikmətlinin dili onu qoruyar.

⁴Öküz olmayan yerdə axur təmiz olar,

Amma bol məhsul öküzün gücü ilə yaranar.

⁵Doğru şahid yalan deməz,

Yalançı şahid yalandan üzə durar.

⁶Rişxəndçi hikmət axtaranda onu tapmaz,

Dərrakəli adama bilik tapmaq asan olar.

⁷Axmağın qarşısından çəkil,

Onun dilində ağıllı söz tapmazsan.

⁸Uzaqgörən hikməti ilə öz yolunu anlar,

Axmaq səfehliyi ilə öz-özünü aldadar.

⁹Səfehlər günaha rişxənd edər,

Əməlisalehlər bir-birini məmnun edər.

¹⁰Ürək öz dərdini bilər,

Özgələr onun sevincinə şərik olmaz.

¹¹Şərin evi tar-mar olar,

Əməlisalehlərin yurdu çiçək açar.

¹²Yol var ki, insanın qarşısında düz görünür, Amma sonu ölümdür.

¹³Ürək güləndə də qəmli olar,

Sevincin sonunda da kədər var.

¹⁴Azğın ürəklilər öz yollarının bəhrəsini doyunca yeyir,

Yaxşı adam isə əməlinin əvəzini alır.

¹⁵Cahil hər sözə inanar,

Uzaqgörən hər addımına nəzər salar.

¹⁶Hikmətli qorxub pislikdən dönər,

Axmaq ehtiyatsızdır, özünə güvənər.

¹⁷Hövsələsiz səfeh-səfeh iş görər,

Pisniyyət adama nifrət edilər.

¹⁸Cahil səfehliyi irs alar,

Uzaqgörənin başına bilik tacı qoyular.

¹⁹Pislər yaxşılardan qarşısında,

Şər adam isə salehin qapısında əyilər.

²⁰Yoxsula qonşusu da nifrət edər,

Zəngini isə çox adam sevər.

²¹Qonşusuna xor baxan günaha batar,

Məzluma səxavət göstərən nə bəxtiyardır!

²²Şər quranlar yolundan azmırlarmı?

Məqsədi xeyirxahlıq olan xeyirxahlığa, sədaqətə çatar.

²³Hər zəhmətdə bir fayda var,

Boş sözlər insanı ehtiyac içində qoyar.

²⁴Hikmətlinin başına sərvət tacı qoyular,

Axmaqlar səfehliyi ilə tanınar.

²⁵Doğru şahid canları qurtarar,

Yalançı şahid hiylə qurar.

²⁶Rəbdən qorxan tam arxayındır,

Çünki Rəbb onun övladlarının pənahıdır.

²⁷Rəbb qorxusu həyat qaynağıdır,

İnsanı ölüm tələsinə düşməkdən geri qaytarır.

²⁸Padşahın əzəməti xalqın çoxluğu ilə bilinər,

Əgər təbəələri olmasa, hökmdar süqut edər.

²⁹Gec qəzəblənənin böyük dərrakəsi var,

Hövsələsizlərdən səfehlik çıxar.

³⁰Ürəyin rahatlığı cana həyat verər,

Paxıllıqsa sümükləri çürüdər.

³¹Kasıba zülm edən Yaradanına xor baxar,

Yoxsula lütf göstərən Ona hörmət edər.

³²Şər adam pislili üzündən qovular,

Salehin ölümündə belə, pənahı var.

³³Hikmət dərrakəlinin qəlbində özünə rahat yuva qurar,

Hətta axmaqların arasında da bəlli olar.

³⁴Salehlik bir milləti ucaldar,

Günah ümmətləri utandırar.

³⁵Padşah ağıllı qulundan razı qalar,

Adbatırırsa onun qəzəbinə düçar olar.

Süleymanın Məsələləri 15

¹Həlim cavab hirsə yatırar,

Sərt söz qəzəbi alovlandırır.

²Hikmətlinin dili biliyi mədh edər,

Axmaqların dilindən səfehlik tökülər.

³Rəbbin gözü hər yerə baxar,

Pislərə, yaxşılara nəzər salar.

⁴Şəfa gətirən dil həyat ağacıdır,

Əyri dil ürək qırar.

⁵Səfeh ata tərbiyəsini ələ salar,

Məzəmməti qəbul edən uzaqgörən olar.

⁶Salehin evində böyük xəzinə yaşar,

Şər insanın isə gəlirində əzab var.

⁷Hikmətlinin dili bilik səpələyir,

Axmağın qəlbi bunu edə bilmir.

⁸Rəbb şər insanın etdiyi qurbandan ikrah edir,

Əməlisalehlərin duasından isə razı qalır.

⁹Rəbb şər insanın yollarından ikrah edər,

Amma salehliyin ardınca gedəni sevər.

¹⁰Düz yolu buraxana şiddətli töhmət verilər,

Məzəmmətə nifrət edənə ölüm gələr.

¹¹Ölüm və Həlak yeri Rəbbə aşkardır,

Gör O, insan ürəyindən necə agahdır.

¹²Rişxəndçi iradı sevməz,

Hikmətlilərin yanına gəlməz.

¹³Qəlbin sevinci üzünə xoş edər,

Ürəyin kədəri könlü sındırar.

¹⁴Dərrakəlinin könlü bilik axtarar,

Axmaqların ağzı səfehliklə qidalanar.

¹⁵Məzlumun hər günü qaradır,

Ürəyi bəxtəvərin elə bil daima ziyafəti var.

¹⁶Rəbb qorxusu ilə qazanılan az şey

Qayğı ilə yığılan böyük xəzinədən yaxşıdır.

¹⁷Sevgi dolu bir yerdə göyərtili yemək

Nifrət dolu bir yerdə yağlı dana əti yeməkdən yaxşıdır.

¹⁸Kəmhövsələ dava yaradar,

Səbirli münaqişəni sovuşdurar.

¹⁹Tənbəlin yolunu tikanlar basar,

Əməlisalehlərin yolu baş yoldur.

²⁰Hikmətli oğul atasını sevindirər,

Axmaq anasına xor baxar.

²¹Qanmaz səfehlikdən sevinər,

Dərrakəli düz yolla gedər.

²²Məsləhətsiz niyyət boş çıxar,

Doğru nəsihət verən çoxdursa, uğur qazandırar.

²³İnsan münasib cavab versə, şad olar,

Sözü yerində demək nə yaxşıdır!

²⁴Ağıllı insan aşağıdan – ölümlər diyarından ayrılmaq üçün

Həyat yolunu tutub yuxarı gedər.

²⁵Rəbb təkəbbürlünün evini yıxar,

Dul qadının sərhədini qoruyar.

²⁶Pislərin məqsədləri Rəbdə ikrah yaradar,

Ona xoş gələnlərin sözlərini təmiz sayar.

²⁷Tamahkar külfətini əzaba salar,

Rüşvətə nifrət edənin ömrü uzun olar.

²⁸Saleh insan cavab verməzdən əvvəl qəlbində düşünər,

Şər insanın dilindən pislik tökülər.

²⁹Rəbb şər adamdan gen dayanar,

Saleh insanların duasına qulaq asar.

³⁰Nurlu gözlər qəlbi sevindirər,

Yaxşı xəbər qəddi düzəldər.

³¹Həyatverici məzəmmətə qulaq asan

Hikmətlilərin içərisində yaşar.

³²Tərbiyəni rədd edən öz canına xor baxar,

Məzəmmətə qulaq asan anlayış qazanar.

³³Rəbb qorxusu hikmət tərbiyəsi verər,

İtaətkarlıq şərəfdən əvvəl gələr.

Süleymanın Məsələləri 16

¹Ürəyin fikirləri insandan,

Dilin cavabı isə Rəbdəndir.

²İnsanın bütün yolları öz gözündə təmiz sayılar,

Lakin Rəbb ürəkləri yoxlar.

³Görəcəyiniz işləri Rəbbə ver,

Onda niyyətlərin yerinə yetər.

⁴Rəbb hər şeyi məqsədinə müvafiq yaradıb,

O, pis insanı bəla günü üçün yaradıb.

⁵Rəbb qəlbi təkəbbürlülərdən ikrah edər,

Doğrudan da, onlar cəzasız qalmaz.

⁶Xeyirxahlıq və sədaqət hər təqsiri kəffarə edər,

İnsan Rəbb qorxusuna görə pisləkdən dönər.

⁷Rəbb insanın həyatından razı qaldısa,

Düşmənlərini belə, onunla barışdırar.

⁸Salehliklə qazanılan az şey

Haqsız yolla olan bəşər gəlirdən yaxşıdır.

⁹İnsan ürəyində özü üçün yol qurar,

Amma Rəbbin verdiyi istiqamətlə addımlar.

¹⁰Padşah uzaqgörənliklə dilindən sözlər çıxarar,

Qoy onda məhkəmədə ədalətdən yan keçməsin.

¹¹Rəbb düzgün tərəzi və çəkini tələb edər,

O, torbadakı hər çəki daşını müəyyən edər.

¹²Şər iş görmək padşahlarda ikrah yaradar,

Çünki salehliklə taxtlar möhkəm olar.

¹³Saleh adamın dili padşahları razı salar,

Onlar düz danışanı sevər.

¹⁴Padşahın hiddəti ölüm elçisidir,

Amma hikmətli insan bu hiddəti yatırır.

¹⁵Padşahın üzü nuranidirsə, demək, həyat var,

Razılığı yaz yağışı gətirən buluda oxşar.

¹⁶Qızıldan çox hikmət qazanmaq yaxşıdır,

Gümüşü yox, idrakı yığmaq üstün tutular.

¹⁷Əməlisalehlər pislikdən dönmək yolunu tutar,

Yoluna diqqət edən canını qoruyar.

¹⁸Əcəldən əvvəl təkəbbür gələr,

Fəlakətdən əvvəl lovğalıq ruhu gələr.

¹⁹Məzlumlar arasında sadə qəlbli olmaq

Təkəbbürlülərlə talan malı bölüşdürməkdən yaxşıdır.

²⁰Sözdən hikmət alan xeyir tapar,

Rəbbə güvənən insan nə bəxtiyardır!

²¹Qəlbində hikmət olan dərrakəli adlanır,

Şirin dilli olan müdrikliyi artırır.

²²Ağıl insan üçün həyat çeşməsidir,

Axmağa tərbiyə vermək səfehlikdir.

²³Hikmətlinin ürəyi dilinə tərbiyə verir,

Ağzındaki müdrik sözləri artıq edir.

²⁴Xoş sözlər sanki pətəkdə baldır,

Cana şirinlik, sümüklərə şəfadır.

²⁵Yol var ki, insanın qarşısında düz görünür, Amma sonu ölümdür.

²⁶Əməkçi qarnı üçün zəhmət çəkir,

Aclıq onu məcbur edir.

²⁷Yaramaz şər quyusu qazar,

Dili alov kimi yandırır-yaxar.

²⁸Hiyləgər adam dava yaradar,

Qeybətçi əziz dostları ayırır.

²⁹Zorakı qonşularını aldadar,

Onları yaxşı olmayan yola aparar.

³⁰Niyyəti hiyləli olan göz vurur,

Dodaq büzər, şər qurar.

³¹Ağaran saçlar şərəf tacıdır,

Salehlik yolunun qazancıdır.

³²İgid olmaqdan səbirli olmaq yaxşıdır,

Nəfsə hakim olmaq şəhəri almaqdan üstündür.

³³Ətəyin üstünə püşk atılar,

Amma hökm Rəbdən gələr.

Süleymanın Məsələləri 17

¹Quru bir loğması olan dinc ev

Münaqişəli olan, ziyafət dolu evdən yaxşıdır.

²Ağıllı nöker adbatıran oğlun ağası olar,

Qardaşlar arasında miras payı alar.

³Qızıl-gümüş isti kürədə yoxlanar,

Rəbb isə ürəyi araşdırar.

⁴Pis adamın diqqəti şər ağızdadır,

Yalançı fitnəkarın sözlərinə qulaq asır.

⁵Yoxsula rişxənd edən Yaradanına xor baxır,

Başqasının bəlasına sevinən cəzasız qalmır.

⁶Nəvələr ahılların tacıdır,

Oğulların şərəfi atalarıdır.

⁷Sarsağa bəlağətli

söz yaraşmadığı kimi Əsilzadəyə də yalançı dil yaraşmaz.

⁸Rüşvət verənin gözündə rüşvət bir tilsimdir,

Çünki hansı tərəfə getsə, uğur gətirir.

⁹Günahı örtən məhəbbət axtarar,

Sözcəzdiren əziz dostları ayırar.

¹⁰Qanan insan üçün bir irad

Axmağa vurulan yüz zərbədən də artıq təsir edir.

¹¹Pis insan ancaq üsyankarlıq axtarar,

Onun əleyhinə qəddar qasid göndərilər.

¹²Balalarını itirmiş bir ayıya rast gəlmək

Səfahətə batmış axmaqla rastlaşmaqdan yaxşıdır.

¹³Kim yaxşılıq əvəzinə pislik etsə,

Evindən pislik ayrılmaz.

¹⁴Davanın başlanması su bəndinin açılmasına bənzər,

Dava başlanmamış münaqişəni tərک et.

¹⁵Şərə haqq vermək, salehi məhkum etmək –

Hər ikisi Rəbdə ikrah yaradır.

¹⁶Axmaq hikmət qazanmaq istəməz,

Bunun üçün pul sərf etmək fayda verməz.

¹⁷Dost hər zaman sevər,

Qardaş dar gün üçün doğular.

¹⁸Qanmaz başqası ilə əlbir olar,

O, qonşusuna zəmin durar.

¹⁹İtaətsizliyi sevən münaqişəni sevər,

Qapısını ucaldan əcəlini səslər.

²⁰Əyri ürəkli xeyir tapmaz,

Hiyləgər dilli insanı bəlaya salar.

²¹Axmağın atası dərddə düşər,

Sarsağın atasının sevinci itər.

²²Ürək sevinci can üçün ən yaxşı məlhəmdir,

Könlün sınması sümükləri qurudar.

²³Şər qoltuğuna rüşvət götürər ki,

Ədalət yollarını pozsun.

²⁴Qanan adam hikmətə baxar,

Axmağın gözləri dünyanın o tayını axtarar.

²⁵Axmaq oğul atasına qəm-kədər verər,

Onu doğan anasını qubarladar.

²⁶Saleh insanı cərimə etmək yaxşı deyil,

Əsilzadəni düzlüyünə görə döymək yaxşı deyil.

²⁷Çoxbilən az danışar,

Müdrük həlimlik ruhunda olar.

²⁸Səfeh belə, sakit dayansa, hikmətli hesab edilir,

Ağzını yumsa, dərrakəli görünər.

Süleymanın Məsələləri 18

¹Tənhalığı sevən niyyətini ardınca düşür,

Sağlam şüura zidd gedir.

²Axmaq dərrakəni deyil,

Fikrini ortaya tökməyi sevir.

³Şər insanla hörmətsizlik,

Şərəfsizliklə rüsvayçılıq gələr.

⁴Dilin sözlərindən dərin sular yaranar,

Hikmət qaynağından çay axar.

⁵Məhkəmədə salehi haqsız çıxarmaq üçün

Pis adama tərəfkeşlik etmək yaxşı deyil.

⁶Axmağın dili münaqişəyə girişər,

Ağzı özünü döydürər.

⁷Axmağın ağzı onu bəlaya salar,

Dili canına tələ qurar.

⁸Qeybətçinin sözləri şirin tikələrə bənzər,

Mədənin ən dərin yerlərinə düşər.

⁹Ləng işləyən dağıdıcıya yoldaşdır.

¹⁰Rəbbin adı qüvvətli bir qaladır,

Saleh qaçıb ona pənah aparır.

¹¹Varlı üçün sərvəti ona qala şəhəridir,

Öz gümanında özü üçün pənah hasarı tikir.

¹²Ürəyin təkəbbürü əcəldən əvvəl gələr,

İtaətkarlıq şərəfdən əvvəl gələr.

¹³Eşitməzdən qabaq cavab vermək

Səfehlik və rüsvayçılıqdır.

¹⁴Xəstənin ürəyi bütün ağrıları çəkər.

Amma ürəyi sınıqdırsa, buna necə dözər?

¹⁵Dərrakəli ürək bilik qazanar,

Hikmətlinin qulağı bilik axtarar.

¹⁶İnsanın hədiyyəsi ona yol açar,

Böyük adamların hüzuruna aparar.

¹⁷İddiasını əvvəl deyən haqlı görünər,

Amma əleyhdarı gəlib onu istintaq edər.

¹⁸Püşk atmaq davaları yatırır,

Savaşanları bir-birindən ayırır.

¹⁹İncik qardaşın könlünü almaq qalalı şəhəri almaqdan daha çətindir,

Belə davalar qapısı cəftəli qala kimidir.

²⁰İnsanın qarnı ağzının bəhəri ilə,

Dilinin səmərəsi ilə doyar.

²¹Ölüm və həyat dilin əlindədir,

Onu sevənlər barından yeyir.

²²Arvad alan uğur qazanar,

Rəbbin razılığını alar.

²³Yoxsul rəhm istəyər,

Zəngin isə sərt cavab verər.

²⁴Dost çoxaldan öz-özünü yıxar,

Amma qardaşdan daha yaxın dost da var.

Süleymanın Məsələləri 19

¹Kamalla yaşayan yoxsul insan

Şər danışan axmaqdan yaxşıdır.

²Bilik yoxdursa, həvəs yaxşılıq edə bilməz.

Tələsən tərsə düşər.

³İnsan öz səfehliyi ilə yolunu alt-üst edər,

Ürəyində isə Rəbbə hiddətlənər.

⁴Var-dövlət dost artırar,

Kasıbı isə dostları atar.

⁵Yalançı şahid cəzasız qalmaz,

Yalandan üzə duran qurtuluş tapmaz.

⁶Çoxları nəcabətlinin üzünü görmək istər,

Səxavətli adamla çoxları dostluq edər.

⁷Yoxsuldan qardaşının da zəhləsi gedər,
Dostları ondan lap uzaq gəzər,
Yalvararaq ardınca düşsə də, yaxınına gəlməz.

⁸Anlayış qazanan öz canını sevər,
Dərrakəyə bağlanan uğur qazanar.

⁹Yalançı şahid cəzasız qalmaz,
Yalandan üzə duran həlak olar.

¹⁰Axmağa dəbdəbəli həyat yaraşmadığı kimi
Qulun ağalara hökm etməsi də yaraşmaz.

¹¹İnsanın ağıli hiddəti ləngidər,
Başqasının günahını bağışlamaq ona şərəf gətirər.

¹²Padşahın qəzəbi aslan nərəsinə bənzər,
Razılığı çəmənə düşən şəhə bənzər.

¹³Axmaq oğul atasına bəla olar,
Davakar arvad kəsilməyən damcıya oxşar.

¹⁴İnsana ev, var-dövlət atalardan miras qalar,
Ağıllı arvadı isə Rəbb nəsib edər.

¹⁵Tənbəllik insana dərin yuxu gətirər,
Avaralıq insanı ac qoyar.

¹⁶Əmrə əməl edən canını saxlar,
Yoluna baxmayan həlak olar.

¹⁷Kasıba səxavət göstərən sanki Rəbbə borc verər,
Çünki onun əvəzi Rəbdən gələr.

¹⁸Ümid varkən oğluna tərbiyə ver,

Ölümünə bais olma.

¹⁹Kəmhövsələ insan cəriməyə düşər,

Onu qurtarsan belə, yenə də davam edər.

²⁰Nəsihətə qulaq as, tərbiyəni qəbul et,

Bunun nəticəsində hikmətli olarsan.

²¹İnsanın qəlbində çox amalı var,

Amma Rəbbin niyyəti həyata keçər.

²²İnsan etibar arzular,

Yoxsul adam fırldaqçıdan yaxşıdır.

²³Rəbb qorxusu insana həyat verər,

Ona şər yaxınlaşmaz, tox yatar.

²⁴Tənbəl əlini qabda olana batırar,

Ağzına belə, aparmaz.

²⁵Rişxəndçini döysən, cahil insan uzaqgörən olar,

Dərrakəlini danlasan, biliyini artırar.

²⁶Kim ki atasını soyub, anasını qovar,

Xəcalət gətirən övladdır, ad batırar.

²⁷Oğlum, bilik verən sözlərdən dönmək istəsən,

Tərbiyəyə qulaq asmaqdan vaz keç!

²⁸Yaramaz şahid ədalətə rişxənd edər,

Pislərin ağzı acgözlüklə şəri yeyər.

²⁹Rişxəndçilər üçün məhkəmə,

Axmaqların kürəyi üçün kötək hazırlanar.

Süleymanın Məsələləri 20

¹Şərab insanları ələ salar,

Kefləndirici içki onları dalaşdırar,

Sərxoş olan müdrik olmaz.

²Padşahın vahiməsi aslan nərəsinə bənzər,

Onu əsəbləşdirən canını itirər.

³Münaqişədən çəkinmək insana şərəf gətirər,

Hər səfeh davaya girir.

⁴Mövsümündə kotan sürməyən tənbel əkinçi

Biçin vaxtı heç nə tapmaz.

⁵Ürəyin düşüncələri dərin sulara oxşar,

Dərrakəli adam onu çəkib çıxarar.

⁶İnsanların çoxu sədaqətindən dəm vurur.

Amma sadıq adamı haradan tapmaq olar?

⁷Saleh kamalı ilə yaşar,

Özündən sonra gələn nəsli bəxtiyar olar.

⁸Nə zaman ki padşah hökm üçün taxta çıxar,

Gözləri ilə bütün pisliliyi sovurar.

⁹Kim deyər ki, qəlbimi təmizləmişəm,

Günahımı silmişəm?

¹⁰Aldadıcı ölçü, aldadıcı çəki –

Hər ikisi Rəbdə ikrah yaradar.

¹¹Hətta uşaq da əməlləri ilə,
İşlərinin saf, doğru, yoxsa əksinə olması ilə tanınar.

¹²Eşidən qulaq, görən gözlər –
Bunların hər ikisini yaradan Rəbdir.

¹³Sevmə yatmağı, yoxsullaşarsan,
Ayıq ol, onda bol çörəyə çatarsan.

¹⁴Müştəri deyər: «Pisdir, pis maldır»,
Amma alıb gedəndə özünü öyər.

¹⁵Qızıl və çox yaqut var,
Amma ağıllı söz danışan dil qiymətli cəvahirdir.

¹⁶Özgəyə zamin duranın libasını al,
Onu qərblər üçün girov saxla.

¹⁷Kələklə əldə edilən çörək əvvəlcə şirin olar,
Axırda ağzı cıncılla doldurar.

¹⁸Nəsihət alaraq möhkəm qərar çıxar,
Müharibəni sağlam məsləhətlə apar.

¹⁹Sözgəzdirən sirləri açıb yayar,
Gərək boşboğaza qoşulmayasan.

²⁰Kim ki atasına, anasına qarğış edər,
Zülmətə düşərkən çırağı sönər.

²¹Tələsik alınan mülk
Axırda xeyir gətirməz.

²²Demə «bu pisləyin əvəzini çıxacağam»

Rəbbi gözlə, qoy O səni xilas etsin.

²³Fərqli çəki daşları Rəbdə ikrah yaradar,

O, aldadıcı tərəzidən xoşlanmaz.

²⁴Kişiyə addım atdıran Rəbdir.

Bəs tutduğu yolu insan necə anlasın?

²⁵Düşünmədən nəzir edən özünü tələyə salar,

Sonra öz əhdi barədə çox fikirləşməli olar.

²⁶Hikmətli padşah pisləri sovurar,

Onlar dəyirman daşında üyüdülər.

²⁷İnsanın ruhu Rəbbin çırağıdır,

Daxilinin dərin yerlərini araşdırar.

²⁸Padşahı məhəbbət və sədaqət qoruyar,

Taxtını xeyirxahlıq möhkəm saxlar.

²⁹Gəncləri qüvvəti şərəfləndirər,

Ağ saçlar qocalara zinət verər.

³⁰Yaralayıcı zərbələr pis insanı düzəldə bilər,

Kötəkləmək daxilin dərin yerlərinə təsir edə bilər.

Süleymanın Məsələləri 21

¹Padşahın ürəyi Rəbbin əlindədir,

Onu su arxı kimi istədiyi səmtə döndərər.

²İnsanın yolu öz gözündə düz sayılar,

Lakin ürəkləri Rəbb yoxlayar.

³Rəbb Ona qurban təqdimindən çox

Salehliyə, ədalətə riayət edilməsini istər.

⁴Təkəbbürlü baxış, lovğa ürək

Pislərin işığı və günahıdır.

⁵Çalışqanın niyyəti xeyir gətirər,

Tələsən ehtiyac içinə düşər.

⁶Yalançılıqla qazanılan xəzinə

Havaya yayılan sis-dumandır, bir ölüm tələsidir.

⁷Zorakılığına görə pislər süpürülüb atılacaq,

Çünki onlar ədalətə əməl etmək istəmir.

⁸Günahkarın yolu dolaşıqdır,

Pak insanın etdiyi doğru sayılır.

⁹Davakar arvadla bir evdə yaşamaqdansa

Damın bir küncündə yaşamaq yaxşıdır.

¹⁰Pis insan şərə can atar,

Qonşusu gözündə lütf tapmaz.

¹¹Rişxəndçini cərimə etsən, cahil bundan hikmət alar,

Hikmətli ibrətdən bilik qazanar.

¹²Saleh insan pislərin evi barədə düşünər,

Çünki pislər alt-üst olub bəlaya düşər.

¹³Qulağını tutub kasıbın fəryadını eşitməyənin

Fəryadına cavab verilməyəcək.

¹⁴Gizli hədiyyə qəzəbi,

Qoltuqdakı rüşvət hiddəti yatırır.

¹⁵Haqq öz yerinə gələndə saleh sevinər,

Şər iş görənin başı bəlaya düşər.

¹⁶Kim ki aqlın yolundan çıxar,

Ölülər camaatı arasında uyuyar.

¹⁷Zövq-səfaya düşkün olan ehtiyaca düşər,

Şərab və yağlı yemək hərisi sərvət tapmaz.

¹⁸Pis insan salehin yerinə,

Xain əməlisalehin əvəzinə girov verilər.

¹⁹Davakar, deyingən arvadla yaşamaqdansa

Çöllükdə yaşamaq yaxşıdır.

²⁰Hikmətlinin evində istənilən xəzinə və bolluq var,

Axmağın nəyi varsa, yeyib-qurtarar.

²¹Salehlik və sədaqətin ardınca gedən

Həyat, salehlik və şərəf tapar.

²²Bir hikmətli qəhrəmanların şəhərinə hücum çəkər,

Alınmaz qalanı darmadağın edər.

²³Ağzını, dilini tutan insan

Canını bəlalardan saxlayar.

²⁴Lovğa, təkəbbürlü adam rişxəndçi adlanır,

Lovğalandıqca lovğalanır.

²⁵Tənbəlin arzusu onu ölümə aparır,

Çünki əlləri zəhmətdən qaçır.

²⁶Tənbəl bütün gün çox şey arzulayar,

Salehsə əsirgəmədən azuqə paylayar.

²⁷Şər adamın etdiyi qurban iyrəncdir,

Pis niyyətlə təqdim olunarsa, daha pisdir.

²⁸Yalançı şahid həlak olar,

Söz eşidən həmişə danışdırılar.

²⁹Şər adam üzünü sərtləşdirər,

Əməlisaleh tutduğu yolu möhkəmləndirər.

³⁰Heç bir hikmət, dərrakə, ibrət

Rəbbin qarşısında dayana bilməz.

³¹Atlar döyüş günü üçün hazırlanar,

Amma zəfəri Rəbb qazandırar.

Süleymanın Məsələləri 22

¹Yaxşı ad böyük sərvətdən,

Lütfkarlıq isə qızıl-gümüşdən üstündür.

²Zəngin və yoxsul insan bir şeydə bir-birinə bənzəyir –

Hər ikisini yaradan Rəbdir.

³Uzaqgörən qabaqcadan şəri görüb ondan qaçar,

Cahil isə irəli çıxar, ziyan tapar.

⁴İtaətkarlığın və Rəbb qorxusunun nəticəsi

Sərvət, şərəf, həyatdır.

⁵Əyri yol tikanlıdır, orada tələlər var,

Canını qoruyan bundan uzaqlaşar.

⁶Uşağa tərbiyə ver ki, layiqli yol tutsun,

O qocalanda da bu yoldan dönməz.

⁷Zəngin yoxsulun ağası olar,

Borclu adam borc verənə qul olar.

⁸Haqsızlıq əkən şər biçər,

Onun qəzəbinin dəyəniyi məhv edilər.

⁹Əliaçıq bərəkət qazanar,

Çünki çörəyindən kasıba paylar.

¹⁰Rişəndçi adamı qovsan, münaqişə qurtarar,

Çəkişmə, şərəfsizlik sona çatar.

¹¹Ürək təmizliyini sevən,

Dilindən lütfkar sözlər tökülən padşahın dostudur.

¹²Rəbbin gözləri biliyi qoruyar,

Xainin sözlərini isə boşa çıxarar.

¹³Tənbəl deyər: «Bayırda aslan var,

Küçəyə çıxsam, məni parçalar».

¹⁴Əxlaqsız qadının ağzı dərin çuxura oxşar,

Rəbbin lənətinə gələn ora yığılar.

¹⁵Səfehlik uşağın qəlbindən yapışar,

Kötəklə tənbəh ediləndə bu ondan uzaqlaşar.

¹⁶Varlanmaq üçün kasıba zülm edən,

Zəngin adama verən ehtiyaca düşər.

Hikmətlilərin sözləri

¹⁷Qulağını aç, hikmətlilərin sözlərini eşit,

Ürəyini mənim biliyimə ver.

¹⁸Onları sinənə doldursan,

Onların hamısını dilinə salsan, yaxşı olar.

¹⁹Rəbbə güvənəsən deyə

Bu gün bunları sənə bildirirəm.

²⁰Sənə nəsihətlə, biliklə dolu əla məsəllər yazmamışammı?

²¹Qoy bunlar haqq sözün həqiqətini sənə bildirsinlər ki,

Hara səni göndərsələr, düz məlumat gətirəsən.

²²Kasıbı fəqir olduğu üçün soyma,

Darvazada məzlumu zülmə salma.

²³Çünki onların münaqişəsinə Rəbb baxar,

Onları soyanları soyub-talayar.

²⁴Tez qəzəblənənə yoldaş olma,

Kəmhövsələ ilə yola çıxma.

²⁵Yoxsa onun yollarına alışarsan,

Canını tələyə salarsan.

²⁶Başqalarının borclarına zəmin durmaqdan,

Belə işə əl atmaqdan çəkin.

²⁷Ödəməyə pulun olmasa,

Altından yatağını apararlar.

²⁸Ata-babalarından qalan

Qədim sərhəd daşının yerini dəyişmə.

²⁹İşində mahir olanı görürsənmi?

Sırası adamların deyil, şahların hüsurunda dayanar.

Süleymanın Məsələləri 23

¹Bir ağa ilə süfrəyə əyləşəndə

Qarşında olana yaxşı bax.

²İştahan çox olsa da, boğazına sərhəd qoy.

³Onun ləziz xörəklərinə tamah salma,

Çünki bu yemək adamı aldadar.

⁴Sərvət qazanmaq üçün özünü əldən salma,

İdraklı ol, bu fikirdən vaz keç.

⁵Gözünü sərvətə diksən, yox olar,

Birdən qanadlanır, uçub qartal tək göyə qalxar.

⁶Xəsisin çörəyini yemə,

Onun ləziz xörəklərinə tamah salma.

⁷O, ürəyində hər şeyin hesabını edər.

Dilində sənə «ye, iç» deyər,

Amma ürəyi ilə dili bir deyil.

⁸Yediyin loğmanı qusarsan,

Dediyin bütün şirin sözlər boşa çıxar.

⁹Axmağın qulağına söz demə,

Çünki sənin ağıllı sözlərinə xor baxar.

¹⁰Qədim sərhəd daşının yerini dəyişmə,

Yetimlərin əkininə girmə.

¹¹Çünkü onların Hamisi qüvvətlidir,

Səninlə olan münaqişəyə O baxar.

¹²Qəlbini tərbiyəyə,

Qulaqlarını bilik sözlərinə ver.

¹³Uşağa tərbiyə ver, bundan vaz keçmə,

Tərbiyə kötəyi ona ölüm gətirməz.

¹⁴Əgər sən onu kötəkləsən,

Canını ölümlər diyarından xilas edərsən.

¹⁵Oğlum, ürəyin hikmətli olarsa,

Mənim də ürəyim sevinər.

¹⁶Dilindən düz sözlər çıxarsa,

Könlüm sevincdən cuşa gələr.

¹⁷Ürəyin günahkarlara qibtə etməsin,

Ancaq bütün gün Rəbb qorxusu ilə yaşa.

¹⁸Sənin də bir aqibətin var,

Ümidin boşa çıxmaz.

¹⁹Oğlum, dinlə, hikmətli ol,

Qəlbini düz yola bağla.

²⁰Şərab düşkünü olan əyyaşlara,

Ət qapan qarınqululara qoşulma.

²¹Çünkü əyyaş və qarınqulu yoxsullaşar,

Yeyib-içib, məst olan cır-cındır içində qalar.

²²Doğma atana qulaq as,

Qoca anana xor baxma.

²³Həqiqət al, onu satma,

Hikməti, tərbiyəni, idrakı qoruyub-saxla.

²⁴Salehin atası bolluca fərəhlənəcək,

Hikmətlinin övladı onu sevindirəcək.

²⁵Qoy ata-anan sevinsin,

Səni doğan fərəhlənsin.

²⁶Oğlum, mənə fikir ver,

Gözlərin mənə yollarımı nəzərdən keçirsin.

²⁷Fahişə dərin bir çuxurdur,

Yad arvad dar quyudur.

²⁸Quldur kimi pusqu qurar,

İnsanlar arasında xainləri artırar.

²⁹Kimdir yaşlı?

Kimdir dərqli?

Kimin münaqişəsi var?

Kimin şikayəti var?

Kim boş yerə yaralandı?

Kimin gözləri qızarar?

³⁰Şərab içməyə oturub qalxmayan,

Gedib müxtəlif şərab dadanlar!

³¹Şərabın al rənginə,

Qədəhdə parlamasına, rahat içilməsinə baxma.

³²Axırda ilan kimi sancar,

Əfi ilan kimi zəhərlər.

³³Gözlərinə qəribə şeylər görünər,

Qəlbinə əyri fikirlər gələr.

³⁴Özünü dənizin ortasında sanarsan,

Sanki gəmi dirəyinin başında yatmışan.

³⁵Deyərsən: «Məni vurublar, hiss etməmişəm,

Məni döyüblər, heç bilməmişəm.

Yenə içmək üçün nə zaman ayılacağam?»

Süleymanın Məsələləri 24

¹Pis adamlara qibtə etmə,

Onlara qoşulmaq istəmə.

²Çünki ürəklərində zalımlığı fikirləşər,

Dilləri qəddarlıqdan danışar.

³Ev hikmətlə tikilər,

Dərrakə ilə möhkəmlənər.

⁴Mənzillər bilik vasitəsilə,

Hər cür dəyərlə, yaxşı şeylərlə dolar.

⁵Hikmətli kişi qüvvətli olar,

Bilikli adam öz gücünü artırar.

⁶Düzgün məsləhətlə müharibə edə bilərsən,

Doğru nəsihət verən çoxdursa, qələbəyə çatarsan.

⁷Səfeh üçün hikmət əlçatmazdır,

Darvazada susub ağzını açmır.

⁸Şər quran fitnəkar adlanır,

⁹Səfehın pis əməlləri günah sayılar,

Rişxəndçilər insanlarda ikrah yaradar.

¹⁰Dar gündə taqətdən düşsən,

Necə də zəif adamsan!

¹¹Ölümə aparılanları qurtar,

Qırğın təhlükəsi altında olanları geri çək.

¹²Desən ki, bax bundan xəbərim yox idi,

Ürəkləri yoxlayan bunu görməzmi?

Canını qoruyan bunu bilməzmi?

İnsan əməlinə görə Ondan əvəz almazmı?

¹³Oğlum, bal ye, xeyri var,

Şanı balının şirin dadı damağında qalar.

¹⁴Bil ki, hikmət də canın üçün belə olar,

Onu tapsan, nəticəsi də var,

Ümidin boşa çıxmaz.

¹⁵Ey şər insan, salehin yurdu üçün pusqu qurma,

Onun evini soyma.

¹⁶Saleh yeddi dəfə yıxılsa belə, yenə qalxar,

Şər insan büdrəsə, bəlaya düçar olar.

¹⁷Düşməninin yığılmasına sevinmə,

Onun büdrəməsinə görə ürəyin fərəhlənməsin.

¹⁸Yoxsa Rəbb görər, bundan xoşu gəlməz,

Düşmənin üzərindən qəzəbini götürər.

¹⁹Pislik edənlərə görə qəzəblənmə,

Şər insanlara qibtə etmə,

²⁰Çünki pis insanın axırı yoxdur,

Şər adamın çırağı sönər.

²¹Oğlum, Rəbdən və padşahdan qorx,

Xəyanətkarlarla yoldaş olmaqdan çəkin.

²²Onların bəlası qəfildən gəlir.

Hər ikisinin verəcəyi cəzanı kim bilir?

Hikmətli sözlərin davamı

²³Bu sözləri də hikmətlilər deyib:

Məhkəmədə tərəfkeşlik etmək yaxşı deyil.

²⁴Pis insana «sən salehsən» deyəni xalqlar qınayar,

Ümmətlər lənət yağdırar.

²⁵Amma onu danlayanlar xeyir tapar,

Başlarından bol bərəkət yağar.

²⁶İnsana doğru cavab verən

Sanki onun üzündən öpər.

²⁷Əvvəlcə çöldəki işini qurtar,

Zəmi sal, sonra evini tik.

²⁸Qonşunun əleyhinə haqsız şahidlik etmə,

Qoy dilindən yalan söz çıxmasın.

²⁹Demə: «Mənə etdiyini mən də ona edəcəyəm,

Onun əməlinin əvəzini verəcəyəm».

³⁰Tənbəlin zəmisindən,

Qanmazın üzümlüyündən keçdim.

³¹Gördüm hər yanı tikan basıb,

Gicikən bürüyüb, daşı-divarı uçub.

³²Baxaraq ona diqqət yetirdim,

Bundan ibrət götürdüm:

³³Bir az da uzanıb yuxuya dalsan, Əl-qolunu uzadaraq yatsan,

³⁴Yoxsulluq üstünə soyğunçu kimi,

Ehtiyac üstünə quldur kimi hücum çəkər.

Süleymanın Məsələləri 25

Süleymanın məsələlərinin davamı

¹Bunlar da Süleymanın məsələləridir. Yəhuda padşahı Xizqiyanın adamları bir yerə yığılıb bunların üzünü köçürtdü. ²Allahın işlərinin müəmması Onu şərəfləndirər,

Bu işləri aşkar etmək padşahlara şərəf gətirər.

³Göyün yüksəkliyini, yerin dərinliyini,

Padşahın da qəlbindən keçənləri bilmək olmaz.

⁴Tullantını gümüşdən ayırsan,

Zərgərə əl işi qalar.

⁵Əgər şər adam padşahın yanından ayrılırsa,

Taxtı salehliklə möhkəmlənər.

⁶Padşahın hüzurunda özünü ucaltma, Rütbəliyənin yanında dayanma.

⁷Çünki «buyur yuxarı» dəvətini almaq

Bir əsilzadə qarşısında aşağı endirilməkdən yaxşıdır.

⁸Gördüyün şeylər barədə

Dava yaratmağa tələsmə.

Sonra qonşun səni utandırsa, nə edərsən?

⁹Münaqişəni qonşunla özün həll et,

Özgənin sirtini açma.

¹⁰Yoxsa hər eşidən sənə xor baxar,

Bu səni etibardan salar.

¹¹Yerində deyilən sözlər,

Gümüş oymalar içində qızıl almalara bənzər.

¹²Sözəbaxan insana hikmətlinin məzəmməti

Qızıl sırğa, qızıl bəzək kimidir.

¹³Biçin zamanı qar kimi sərinlik necədirsə,

Etibarlı elçi də onu göndərən üçün belədir.

O, ağasının ruhunu təzələyir.

¹⁴Kim ki vermədiyi bəxşislərlə öyünür,

Yağışsız buluda və küləyə bənzəyir.

¹⁵Səbirlə hökmdarı da inandırmaq olar,

Şirin dil sümükləri belə, yumşaldar.

¹⁶Bal tapsan, lazımı qədər ye,

Acgözlüklə yesən, qusarsan.

¹⁷Qonşunun evinə az-az get,

Yoxsa bezər, sənə nifrət edər.

¹⁸Kim ki qonşusuna qarşı yalandan şahidlik edir,

Toppuza, qılınca, iti oxa bənzəyir.

¹⁹Dar gündə namərdə bel bağlamaq

Çürük dişə, şikəst ayağa güvənməyə bənzəyir.

²⁰Qəlbi qubarlıya nəğmə söyləmək

Soyuq havada lüt qoyulmağa,

Soda üstə sirkə tökülməyə bənzəyir.

²¹Düşmənin acdırsa, onu yedizdir, Susuzdursa, ona su ver.

²²Belə etməklə sanki onun başına köz tökərsən,

Bunun əvəzini Rəbdən alarsan.

²³Şimal küləyi yağış gətirir,

Qeybətçi dil isə insanın üzünə qəzəb gətirir.

²⁴Davakar arvadla bir evdə yaşamaqdansa

Damın bir küncündə yaşamaq yaxşıdır.

²⁵Susuzluqdan yanana sərin su necədirsə,

Uzaq diyardan gələn xoş xəbər də elədir.

²⁶Əgər saleh insan pis adama təslim olarsa,

Bulanan bulağa, murdarlanan quyuya bənzəyir.

²⁷Qədərindən çox bal yemək xeyirli olmadığı kimi

Tərifə uymaq da yaxşı deyil.

²⁸Nəfsini saxlaya bilməyən

Dağılmış, hasarsız şəhərə bənzəyir.

Süleymanın Məsələləri 26

¹Yay fəslinə qar, biçinə yağış yaraşmadığı kimi

Axmağa da şərəf yaraşmaz.

²Sərçənin ora-bura uçduğu kimi,

Qaranquşun gəlib-getdiyi kimi

Nahaq qarğış da boşdur.

³Ata qamçı, eşşəyə noxta necə yaraşursa,

Axmağın kürəyinə də kötək elə yaraşır.

⁴Axmağa səfehliyinə görə cavab vermə,

Yoxsa ona bənzərsən.

⁵Axmağa səfehliyinə görə elə bir cavab ver ki,

Öz gözündə hikmətli görünməsin.

⁶Kim ki axmaq vasitəsilə xəbər göndərir,

Öz ayaqlarını kəsib ziyan çəkənə bənzəyir.

⁷Axmağın ağzından çıxan məsəl

Topalın ayağının axsamağına bənzəyir.

⁸Axmağı tərifləmək

Sapanda qoyulan daşa bənzəyir.

⁹Sərxoş tikanlı budağı əlində tutduğu kimi

Axmaq da məsəl çəkər.

¹⁰Axmağı, hər yoldan ötəni muzdla tutan

Hamını yaralayan naşı oxatan kimidir.

¹¹Hansı axmaq öz səfehliyini təkrarlayırsa, Qusduğuna qayıdan itə oxşayır.

¹²Öz gözündə hikmətli sayılanı görmüsənmi?

Axmağa ondan artıq ümid var.

¹³Tənbəl deyər: «Yolda aslan var,

Şir küçələri dolanır».

¹⁴Qapı öz oxu üstündə necə fırlanırsa,

Tənbəl də yatağında elə fırlanır.

¹⁵Tənbəl əlini qabda olana batırar,

Ağzına aparmağa ərinər.

¹⁶Tənbəl öz gözündə

Ağıllı cavab verən yeddi nəfərdən də çox hikmətli görünər.

¹⁷Ona aid olmayan münaqişəyə qarışan

Elə bil küçədəki iti qulaqlarından tutur.

¹⁸Odlu, öldürücü oxlar atan dəli necədirsə,

¹⁹Qonşusunu aldadıb «zarafat etdim» deyən də elədir.

²⁰Odun qurtaranda ocaq sönər,

Qeybətçi olmayan yerdə dava bitər.

²¹Necə ki kömür köz salar, odun alışar,

Davakar adam da münaqişəni bu cür alovlandırır.

²²Qeybətçinin sözləri şirin tikələrə bənzər,

Mədənin ən dərin yerlərinə düşər.

²³Hərərətli dili, şər dolu ürəyi olan insan

Gümüşü suya çəkilmiş saxsı qaba oxşayır.

²⁴Düşmən kinini dili altında gizlədər,

Qəlbində hiyləsini saxlar.

²⁵Onun mehriban danışığına inanma,

Qəlbinə yeddi cür iyrənclik doldurub.

²⁶Nifrətini fırlıdaqla gizlətsə də,

Şəri camaat qarşısında üzə çıxar.

²⁷Quyu qazan özü quyuya düşər,

Daş isə onu yuvarlayanın üstünə gələr.

²⁸Yalan danışan dil sancdığı adamlara nifrətini göstərər,

Yaltaqlanan ağız hər yanı xarabaya çevirər.

Süleymanın Məsələləri 27

¹Sabahkı gününlə öyünmə, Günün nə doğacağını bilməzsən.

²Qoy səni özün yox, başqaları tərifləsin,

Sənə tərfi öz dilin yox, yad söyləsin.

³Daşın, qumun çəkisi ağırdır,

Səfehın əsib-coşması bunların ikisindən də ağırdır.

⁴Hiddət amansızdır, qəzəbsə aşıb-daşar,

Paxıllıq daha betərdir, ona necə dözmək olar?

⁵Aşkar irad gizli məhəbbətdən üstündür.

⁶Dostun vurduğu yara onun sədaqətinə görədir,

Amma düşmən öpdükcə öpər.

⁷Toxun könlü şanı balını belə, rədd edər,

Lakin ac olana acı şeylər belə, şirin gələr.

⁸Yurdundan ayrı düşən insan

Bir quş kimi yuvasından ayrı düşür.

⁹Gözəl ətir və buxurun ürəyə verdiyi ləzzət kimi

Dostun nəsihəti də insana xoş gələr.

¹⁰Həm öz dostunu, həm də atanın dostunu tərک etmə,

Dara düşəndə qardaşının evinə getmə.

Yaxın qonşu uzaq qohumdan yaxşıdır.

¹¹Oğlum, hikmətli ol, qoy qəlbim sevinsin,

Onda məni utandırana cavab verə bilərəm.

¹²Uzaqgörən qabaqcadan şəri görüb ondan qaçar,

Cahil isə irəli çıxar, ziyan tapar.

¹³Özgəyə zamin duranın libasını al,

Onu qərrib qadın üçün girov saxla.

¹⁴Kim ki qonşusunu sübh erkən ucadan salamlar,

O zaman salamı söyüş sayılar.

¹⁵Davakar qadın yağışda daman damcıya oxşar.

¹⁶Onu yel kimi dayandırmaq olmaz,

Zeytun yağı kimi ovucda saxlamaq olmaz.

¹⁷Dəmir dəmiri itilər,

İnsan insanın aqlını iti edər.

¹⁸Əncir becərən barını yeyər,

Ağasının qayğısına qalan şərəfləndirilər.

¹⁹Sifətin əksi suyun üzünə düşdüyü kimi

İnsanın ürəyi də onu elə göstərər.

²⁰Ölüm və Həlak yeri doymadığı kimi

İnsanın da gözü doymaz.

²¹İsti kürədə qızıl-gümüş yoxlanar,

İnsan da başqalarının tərifi ilə tanınar.

²²Buğdanı həvəngdəstədə döysən, kəpəyi çıxar,

Amma səfehli nə qədər döysən, səfehliyi çıxmaz.

²³Sürünə yaxşı bax, naxırına nəzər yetir,

²⁴Nə var-dövlət əbədidir, nə də tac nəsildən-nəslə keçir.

²⁵Saman yığılandan sonra təzə ot bitəndə,

Dağlarda ot biçiləndə

²⁶Quzuların səni geyindirər,

Təkələrini satıb tarla ala bilərsən.

²⁷Keçilər sənə yemək üçün o qədər süd verər ki,

Bu, evin azuqəsinə, kənizlərinin dolanışığına çatar.

Süleymanın Məsələləri 28

¹Şər insan onu qovan yox ikən qaçar,

Saleh aslan kimi mərd dayanar.

²Ölkədə üsyan olanda rəhbərlər artar,

Dərrakəli, işbilən adam olsa, ölkəni uzun müddət qoruyar.

³Bir yoxsul kişi kasıbları incidərsə,

Bu, əkini yuyub aparan, qıtlıq yaradan güclü yağışa bənzər.

⁴Qanunu pozanlar pisi təriflər,

Qanuna əməl edənlər onlara qarşı çıxar.

⁵Pis insanlar nə bilir ki, ədalət nədir,

Rəbbi axtaranlar bunu dərk edir.

⁶Kamalla yaşayan yoxsul insan

Əyri yolla sərvət qazanandan yaxşıdır.

⁷Qanan oğul qanunu yerinə yetirər,

Qarınquluya qoşulan atasına xəcalət çəkdirər.

⁸Kim ki müamilə ilə, sələmlə var-dövlət yığar,

Onun varı axırda kasıblara səxavət göstərənə qalar.

⁹Kim ki qanunu eşitməmək üçün qulaqlarını bağlayır,

Onun duaları iyrəncdir.

¹⁰Kim ki əməlisalehləri əyri yola çəkər,

Öz qazdığı quyuya düşər,

Kamillərə yaxşı şeylər irs qalar.

¹¹Zəngin özünü hikmətli sanar,

Amma müdrik kasıb onun qəlbini oxuyar.

¹²Salehlərin zəfəri hamıya şərəf gətirər,

Amma pislər hakim olsa, hamı gizlənər.

¹³Günahlarını ört-basdır edən uğur qazanmaz,

Onu etiraf edərək tərک edən mərhəmət tapar.

¹⁴Həmişə Rəbdən qorxan bəxtiyardır,

Ürəyi inadkar bəlaya düşər.

¹⁵Kasıb xalqın üzərində olan pis hökmdar

Nərildəyən aslan, hücum edən ayıya oxşar.

¹⁶Dərrakəsiz hökmdar qəddar, zülmkar olar,

Haram qazanca nifrət edənin ömrü uzanar.

¹⁷Qantökən qorxub məzara düşənədək qaçar.

Qoy heç kim ona kömək etməsin.

¹⁸Kamillik yolu ilə gedən qurtular,

Əyri yolda olanlar qəflətən yıxılar.

¹⁹Torpağını əkib-becərən doyunca çörək yeyər,

Boş şeylərin ardınca gedən müflisləşər.

²⁰Etibarlı insanın bərəkəti boldur,

Tez varlanmaq istəyən cəzasız qalmır.

²¹Tərəfkeşlik yaxşı deyil,

Kişi bir loğma çörək üçün günah işlədə bilər.

²²Xəsis var-dövlət ardınca düşər,

Bilmədən yoxsulluğa yetişər.

²³Kim ki başqasını danlayır,

Yağlı dilə tutandan çox axırda o, lütf qazanır.

²⁴Ata-anasını soyub «günah deyildir» deyən

Qırıcı insana yoldaşdır.

²⁵Tamahkar dava yaradar,

Rəbbə güvənən bolluğa çatar.

²⁶Öz ağılına güvənən axmaqdır,

Hikmətlə gəzib-dolaşan azad olur.

²⁷Yoxsula əl tutan möhtac qalmır,

Ona mähəl qoymayan lənət qazanır.

²⁸Pislər hakim olsa, hamı gizlənər,

Onlar yox olanda salehlər çoxalar.

Süleymanın Məsələləri 29

¹Məzəmmətlərə baxmayıb dikbaşlıq edən

Birdən yıxılıb çarəsiz qalar.

²Salehlər artanda xalq sevinər,

Pis hökmdar olanda xalq nalə çəkər.

³Hikmət sevən atasını sevindirər,

Fahişələrə aşna olanın əlindən var-yoxu gedər.

⁴Padşah ölkəni ədalətlə möhkəmləndirər,

Ağır vergilər qoyansa ölkəni süqut etdirər.

⁵Bir kişi ki qonşusunu yağlı dilə tutur,

Onun addımları üçün tor qurur.

⁶Pisin günahı özünə tələdir,

Saleh sevincindən haray çəkir.

⁷Saleh kasıbların haqqını görür,

Pis adam bunu dərk etmir.

⁸Rişxəndçilər şəhəri çaxnaşdırar,

Hikmətlilər isə qəzəbi yatırar.

⁹Hikmətli səfeh məhkəməyə versə,

Səfeh coşub lağ edər, dinclik gedər.

¹⁰Qana susayanlar kamil insana nifrət edər,

Əməlisalehlər can qurtarar.

¹¹Axmaq həddini aşıb özündən çıxar,

Hikmətli səbirli dayanar.

¹²Hökmdar yalan sözə qulaq asarsa,

Bütün xidmətçiləri şər insana çevrilər.

¹³Yoxsul insan və zalım bir-birinə bir şeydə bənzəyir:

Hər ikisinin gözlərini işıqlandıran Rəbdir.

¹⁴Padşah kasıblara həqiqətlə hökm versə,

Taxtı əbədi möhkəmlənər.

¹⁵Kötək və məzəmmət hikmət gətirər,

Özbaşına qalan uşaq anasını rüsvay edər.

¹⁶Pislər çoxalanda cinayət artar,

Salehlər görəcəkdir ki, onlar necə yıxılacaqlar.

¹⁷Oğluna tərbiyə ver ki, canın dinc olsun,

Könlün bundan ləzzət alsın.

¹⁸İlahi söz nazil olmayanda xalqda hərc-mərclik olar.

Qanuna əməl edən nə bəxtiyardır!

¹⁹Qula sözlə tərbiyə vermək olmaz,

Çünki başa düşsə belə, qulaq asmaz.

²⁰Düşünmədən danışana baxmısanmı?

Axmağa ondan artıq ümid var.

²¹Kim ərköyün qul böyütsə,

Axırda bu ona dərd verər.

²²Qəzəbli insan dava yaradar,

Kəmhövsələ günahı artırar.

²³İnsanı təkəbbürü alçaldar,

İtaətkar şərəfə çatar.

²⁴Oğruya qoşulan öz-özünə düşməndir,

And içsə də, məhkəmədə həqiqəti söyləməz.

²⁵İnsandan qorxan özünü tələyə salar,

Amma Rəbbə güvənən arxayın yaşar.

²⁶Çoxu hökmdarın hüzurunu arzular,

Amma insan ədaləti Rəbdə tapar.

²⁷Salehlər haqsızlardan,

Pis insanlarsa əməlisalehlərdən ikrah edər.

Süleymanın Məsələləri 30

Aqurun müdrik məsəlləri

¹Yaqə oğlu Aqurun sözləri, onun kəlamı. Bu adam Yetielə, Yetiel və Ukala belə dedi:

²Həqiqətən, mən hamıdan ağılsızam,

İnsan idrakına malik deyiləm.

³Nə hikmət öyrənmişəm,

Nə də Müqəddəsin biliyindən xəbərim var.

⁴Kim göylərə qalxıb endi?

Kim yeli ovcunda topladı?

Kim suları paltarına sarıdı?

Yer üzünün qurtaracağınadək hər yeri kim yaratdı?

Adı nədir? Oğlunun adı nədir?

Bilirsənmi?

⁵Allahın hər bir kəlamı safdır,

Ona pənah gətirənlərin sipəri Odur.

⁶Onun sözüünə heç nəyi əlavə etmə,

Yoxsa səni tənbeh edər, yalanını çıxarar.

⁷Ey Allah, Səndən iki şey istəyirəm,

Nə qədər ömrüm var, məndən onları əsirgəmə:

⁸Saxta, yalan sözlər qoy məndən uzaq olsun;

Məni nə yoxsul, nə də zəngin et,

Ancaq mənə gündəlik çörəyimi ver.

⁹Varlansam, «Rəbb kimdir?» deyər Sənə küfr edərəm,

Yoxsul olsam, oğurlaram və Allahımın adını ləkələrəm.

¹⁰Qul barədə ağasına pis sözlər demə,

Yoxsa sənə qarğış edər, bu təqsirlə yüklənərsən.

¹¹Adam var ki, atasına qarğış edir,

Anasına alqış etmir.

¹²Adam var ki, özünü təmiz sanır,

Amma murdarlıqdan təmizlənməyib.

¹³Adam var ki, yuxarıdan aşağı baxar,

Təkəbbürlə baxmaq üçün gözlərini qaldırar.

¹⁴Adam var ki, dişləri qılınca bənzər,

Elə bil çənəsinə bıçaqlar düzüb,

Yer üzündən məzlumları udar,
İnsanların içindən fəqirləri məhv edər.

¹⁵Zəlinin iki qızı var,

«Ver, ver» deyib bağırar.

Üç şey var ki, heç doymaz,

Dörd şey var ki, «bəsdir» deməz:

¹⁶Ölülər diyarı, qısır bətn,

Sudan doymayan torpaq,

«Bəsdir» deməyən alov.

¹⁷Kim ki atasına rişxənd edir,

Anasının sözünə xor baxır,

Dərələrdəki qarğalar onun gözlərini deşəcək,

Qartal balaları onun bəbəklərini yeyəcək.

¹⁸Mənim ağlım kəsməyən üç şey var,

Anlamadığım dörd şey var:

¹⁹Səmada qartalın yolu,

Qayada ilanın yolu,

Dənizdə gəminin yolu,

Kişi ilə gənc qadının yolu.

²⁰Zinakar qadının da yolu belədir:

Yeyər, ağzını silər,

«Nə pis iş görmüşəm ki?» deyər.

²¹Yer üç şeydən lərzəyə gəlir,

Dörd şey var ki, ona tab gətirmir:

²²Qulun padşah olması,

Sarsağın doyunca çörək tapması,

²³Nifrətəlayiq qadının ərə getməsi,

Qarabaşın öz xanımının yerinə keçməsi.

²⁴Yer üzündə dörd şey var,

Kiçik olsa da, hikməti çoxdur:

²⁵Qarışqalar qüvvətli olmayan birlikdir,

Yemini yayda tədarük edir;

²⁶Qayadovşanları

da güclü olmayan birlikdir, Evlərini qaya içində tikir;

²⁷Çəyirtkələrin şahı yoxdur,

Lakin hamısı dəstə-dəstə irəliləyir;

²⁸Kərtənkələni əllə tutmaq olur,

Amma o, padşah saraylarına çıxır.

²⁹Üç məxluq var ki, yerişi gözəldir,

Dörd məxluq var ki, gedişi gözəldir:

³⁰Heyvanların ən güclüsü,

Heç nəyin qarşısından geri dönməyən şir,

³¹Döyüşkən xoruz, təkə,

Qoşun qabağına çıxan padşah.

³²Əgər özünü ucaltmaqla sarsaqlıq etmişənsə,

Fikrində pis niyyətin varsa, əlinlə ağzını tut.

³³Çünkü südü çalxalayanda yağ çıxdığı kimi,

Burnu sıxanda qan çıxdığı kimi

Qəzəbi qızışdıranda da dava yaranar.

Süleymanın Məsələləri 31

Lemuel padşahın anasının sözləri

¹Lemuel padşahın sözləri, anasının ona öyrətdiyi kəlam. ²Nə deyim, oğlum, ey doğduğum oğul,

Nəzir-niyazla əldə etdiyim oğul?

³Gücünü qadınlara,

Yollarını padşahları məhvə aparanlara sərf etmə.

⁴Ey Lemuel, şərab içmək padşahlara yaraşmaz,

Kefləndirici içkiyə aludə olmaq hökmdarlara yaraşmaz.

⁵İçəndə qayda-qanunu unudurlar,

Bütün məzlumların haqqını pozurlar.

⁶Kefləndirici içkini düşkünə,

Şərabı dərdliyə verin.

⁷Qoy içib yoxsulluğunu unutsun,

Öz dərdini daha yada salmasın.

⁸Dilsizə görə ağız aç,

Bütün möhtacların haqqını qoru.

⁹Ağzını aç, ədalətlə hökm ver,

Məzlumların, fəqirlərin haqqını yerinə yetir.

Xeyirxah arvad

¹⁰Xeyirxah arvad tapan kimdir?

O, yaqutlardan daha qiymətlidir.

¹¹Ərinin qəlbi ondan arxayındır,

Dayanmadan bərəkət qazanır.

¹²Ömrü boyu ərinə pislik deyil, yaxşılıq gətirir,

¹³Yunu, kətanı tapıb seçir,

Əlindən hər iş zövqlə gəlir.

¹⁴Ticarət gəmilərinə bənzəyir,

Uzaqlardan gələn ruzini gətirir.

¹⁵Ala qararıqda yuxudan durur,

Ailəsinə yemək hazırlayır,

Kənizlərinə də paylayır.

¹⁶Tarlaya baxandan sonra satın alır,

Əlinin zəhməti ilə bağ salır.

¹⁷Belini möhkəm bağlayır,

Qolları güc üstündən güc alır.

¹⁸Ticarətin şirinliyindən dadır,

Bütün gecə boyu çırağı yanır.

¹⁹Əlləri ilə cəhrə əyirir,

İyini

bərkidir. ²⁰Məzlumlar üçün əliaçıqdır,

Fəqirlərə əl tutur.

²¹Qar yağanda ailəsi üçün qayğısı olmaz,

Çünkü hamısı qırmızı paltar geyinib.

²²Yorğan-döşək üçün örtük toxuyur,

Öz libası tünd qırmızı incə kətandandır.

²³Əri şəhər darvazalarında yaxşı tanınır,

El ağsaqqalları ilə oturub-durur.

²⁴Qadın tacirlərə qurşaqları,

Toxuduğu kətan paltarları satır.

²⁵Qüvvəyə, şərəfə bürünür,

Gələcək üzünə gülür.

²⁶Ağzını açanda hikmət axır,

Dilindən sədaqət təlimi çıxır.

²⁷Ailəsinin işini idarə edir,

Tənbələ layiq olan çörəyi yemir.

²⁸Övladları ayağa qalxıb onu alqışlayır,

Əri onu tərifləyir:

²⁹«Xeyirxah qadınlar çoxdur,

Amma sənin tayın yoxdur».

³⁰Qadının məlahəti aldadıcı, gözəlliyi fanidir,

Yalnız Rəbdən qorxan qadın tərifə layiqdir.

³¹Ona əlinin bəhrəsini verin,

Qoy şəhər darvazasında əməlləri ona tərif gətirsin.